آیینه بازرسی

قانون، راه پیشرفت کشور را هموار می‌کند و چنانچه برخی قوانین ایراد و یا با یکدیگر تعارض دارند، باید آنها را اصلاح کرد اما بنده به هیچ وجه قانون‌گریزی را قبول ندارم.

(رهبر معظم انقلاب در دیدار رئیس ومسئولان قوه قضاییه ـ ۱۳۹۴/۴/۷)

سازمان بازرسی کل کشور | نشریه داخلی | ماهنامه | سال ششم | شماره ٦٩ | تیر و مرداد ١٣٩٤

حسابرسی و جایگاه آن در نظام مالی ۶

ردپای امضای طلایی در اقتصاد کشور ۴

ظرفیت نهاد و برنامه‌های ضد فساد در روسیه ۱۳

عوامل فساد اداری ۲۸

حضور کارکنان سازمان بازرسی کل کشور درمعراج شهدا

مدیران و کارکنان سازمان بازرسی کل کشور عصرروز دوشنبه پنجم مردادماه همزمان با سالروز عملیات مرصاد با حضور در حسینیه معراج شهدا تهران ضمن میثاق با شهداء غواص، نسبت به مقام شامخ شهدای دفاع مقدس ادای احترام کردند.

سرمقاله

ضرورت نظارت همگانی

سردبیر

اقدامات اصلاحی در جهت رفع مشکلات و معضلات، تقویت نقاط قوت، تبدیل نقاط ضعف، نارسایی‌ها و تهدیدات به نقاط قوت حاصل وجود نظارت همگانی در جامعه است.

نظارت همگانی را می‌توان کنترل اجتماعی نظارتی نام برد که شهروندان برعملکرد و فعالیت های یک جامعه دارند. نظارت و کنترل همانند امربه معروف و نهی از منکر تکلیف برهمگان است این نظارت به مردم اجازه می‌دهد در امور اجتماعی، فرهنگی و سیاسی خود دخالت معقول، مناسب و منطقی داشته باشند و جریان امور جامعه را پیگیری نمایند.

اگر اصل نظارت همگانی تحقق یابد می‌توانیم بپذیریم کارایی سازمان ها، نهادهاو... گسترش می‌یابد. وبه تبع آن رضایت شهروندان از عملکرد این سازمان‌ها نمود واقعی و عملی پیدا خواهد کرد.

باید به این موضوع نیز اشاره شود که نظارت همگانی بر مبنای اصل هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی در راستای تحقق اصل مترقی امر به معروف و نهی از منکر شکل گرفته است.

امام خمینی (ره) نقش نظارتی مردم را بزرگترین ضمانت حفظ امنیت جامعه می‌دانند. ایشان می‌فرمایند:

«آگاهی مردم و مشارکت و نظارت و همگامی آنها با حکومت منتخب خودشان، خود بزرگترین ضمانت حفظ امنیت در جامعه خواهد بود.»(صحیفه امام، ج۴، ص: ۳۴۸)

از دیگر اثرات نظارت همگانی می‌توان به پاسخگویی مسئولان اشاره کرد. بر این اساس پاسخگویی قابلیت اعتماد را افزایش می‌دهد و یکی از راههای ایجاد اعتماد عمومی است، مسئولان با اطلاع از حق مردم برای نظارت و نقد عملکرد آنها احساس وظیفه جدی‌تری برای پیگیری پیام‌های مردمی و اصلاح رفتار خود پیدا می‌کنند.بر این مبنا می‌توان امیدوار بود کارکرد مسئولان بهتر و قابل قبول‌تر شود و اعتماد مردم، افزایش یابد

ردپای امضای طلایی در اقتصاد کشور

امضای طلایی اختیارات ویژه ای است که به یک فرد یا به سازمانی داده می‌شود تا بتواند برای اعداد نجومی موجود در اقتصاد کشور تصمیم‌گیری کند. رد پای این امضای طلایی را می‌توان تقریباً در همه جای اقتصاد اعم از واردات، واگذاری اراضی، واردات خودرو، دریافت وام های کلان و... مشاهده کرد. موضوعی که باعث اخلال نظام اقتصادی کشور شده است بسیاری از مسئولین معتقدند بخش عمده‌ای از ریشه‌های فساد در این خصوص را می‌توان ناشی از همین امضای طلایی دانست. در این گزارش به اظهارات برخی شخصیت‌ها از جمله حجت‌الاسلام‌والمسلمین رئیسی دادستان کل کشور، ابراهیم شاهرخیان معاون سازمان بازرسی کل کشور و ذبحی معاون قضایی دادستان کل کشور اشاره می‌گردد..

دادستان کل کشور:

مفسده اقتصادی محصول روابط ناسالم بخش‌هایی است که امضای طلایی در دست آن‌هاست

هیچ گونه مفسده اقتصادی بدون رابطه ناسالم بین بخش خصوصی یا لایه‌هایی از نظام اداری به وجود نمی‌آید.

مفسده اقتصادی محصول روابط ناسالم بین بخش خصوصی و بخش هایی از نظام اداری، پولی و بانکی کشور است و درواقع بخش‌هایی که امضای طلایی در دست آن‌هاست.

ما باید یک سری از سازوکارها را اصلاح کنیم که مفسده اقتصادی اتفاق نیفتد مثلاً اگر در نظام پولی و بانکی کشور نظام‌های کنترلی دقیق وجود داشته باشد ما هرچند یک‌بار شاهد بروز یک پرونده فساد اقتصادی نخواهیم بود. اگرچه اقداماتی شده اما برای نظام‌های کنترلی کافی نبوده است.

تاکنون پرونـــده‌هـــای فساد اقتصادی متعدد با متهمان مختلفی تشکیل‌شده اما آنچه مشترک است جنس این پرونده‌هاست که همه به علت بی‌برنامگی و نظام‌مند نبودن نظام پولی و بانکی کشور و دادن تسهیلات و نگرفتن وثایق کافی و زد و بندهای ناسالم نشأت گرفته است و اگر این نظام های بانکی و پولی نظام‌مند و نظام‌های کنترلی آن قوی نشود ممکن است شاهد پرونده دیگری باشیم.

ضروری است که سازوکارها اصلاح و بسترهای فسادزا به بسترهای فساد زدا تبدیل شود که این امر مربوط به مسئولان نظام بانکی، مالیاتی، کنترلی و نظام صادرات و واردات کشور است.

پس از اصلاح سازوکارها و بسترهای فسادزا نقش دستگاه قضائی در برخورد با مفسده و مفاسد اقتصادی یعنی مصادیق و پرونده‌هایی که روی میز قضات قرار می گیرد، تعیین کننده است و در این خصوص رسیدگی سریع، دقیق و عادلانه و صدور حکم متناسب انجام می‌گیرد تا هم برای دیگران عبرت باشد و هم از وقوع مفاسد آینده پیشگیری کند و با محکومان و متخلفان برخورد شود.(برنامه تیتر شبکه خبر سیما/دوشنبه اول تیرماه)

معاون سازمان بازرسی کل کشور:

تا وقتی امضای طلایی وجود دارد نمی‌توان با فساد مبارزه کرد

مهم‌ترین تجربه دنیا ایجاد شفافیت با ایجاد بانک اطلاعاتی و ساختار و سیستم الکترونیکی است. تا وقتی دولت الکترونیک ایجاد نشود، توقع برخورد ریشه‌ای با فساد نداشته باشیم.

مهم‌ترین اثر فساد بی‌اعتمادی مردم به دولت است؛ فساد باعث توقف سرمایه‌گذاری در کشور می‌شود؛ فساد باعث تأثیر منفی بر رشد خالص می‌گردد؛ فساد باعث هدر رفت منابع و نهایتاً فساد باعث افزایش نابرابری بی‌عدالتی و فقر می‌شود.

دشمن اصلی فساد شفافیت است. به‌عبارت‌دیگر مبارزه اثربخش با فساد شفاف‌سازی است. کشورهای موفق در کنار برخورد با فساد، ریشه‌یابی فساد کرده‌اند.

ما سازوکار داریم، اما چون هوشمند نیست با تصمیم یک مدیر، جابجا می‌شود. باید در کنار برخورد جدی با فساد ساختارها اصلاح و نقش نیروی انسانی کاهش پیدا کند.

باید هزینه فساد را بالا برد. در سایر کشورها به خاطر یک اتفاق و بی‌دقتی بالاترین مقام اجرایی استعفا می‌دهد اما در کشور ما این‌گونه نیست.

یکی از راهکارهای کاهش فساد ایجاد بانک های اطلاعاتی است.ایجاد بانک‌های اطلاعاتی بسیار ضروری است که یا نداریم و یا اگر داریم دستگاه‌های اجرایی حاضر نیستند در اختیار سایرین قرار دهند. به‌طور مثال از کارکنان دولت مالیات گرفته می‌شود چون سیستم حقوق آن‌ها شفاف است. اما چرا در مورد سایر صنوف این اتفاق نمی‌افتد.

(سخنان معاون برنامه‌ریزی و امور مجلس سازمان بازرسی کل کشور/ مراسم تودیع و معارفه بازرس کل استان لرستان/ ۲۷ خرداد۹۴)

ردپای امضای طلایی در تغییر کاربری اراضی

ذبحی معاون قضایی دادستان کل کشور هم به رد پای امضای طلایی در تغییر کاربری زمین‌ها اشاره کرد و گفت: بعضی مقامات امضای طلایی دارند و باعث تغییر کاربری زمین‌ها می‌شوند.

اشخاص، مسئولان و مقاماتی امضاهای طلایی در اختیاردارند و با صدور مجوز از یک کمیسیون یا مسئول، اشخاصی می‌توانند با تغییر کاربری در محیط زیست تغییر ایجاد کنند و ارزش‌افزوده تحصیل کنند.

تهیه شناسنامه اراضی از حیث محیط‌زیست و منابع طبیعی و تهیه اطلاعات توسط دستگاه‌های متولی و در دسترس قرار دادن آن به سایر نهادها ازجمله راهکارهای ارائه شده در جلسه کارگروه شورای حفظ حقوق بیت‌المال در اراضی و منابع طبیعی بود.

باید سازوکاری اندیشیده شود که اعطای این نوع مجوزها برای اراضی خاص با یک نظارت و تائید نهایی مرجع عالیه برخوردار باشد و از خودمختاری برخی از مسئولان خودداری شود.

در سال‌های قبل مقرر شد کمیته اطلاعات و عملیات در شوراها تشکیل شود و این کمیته تهیه تمام تغییرات در اراضی و محدوده‌ها را رصد می‌کنند و با تخلفات برخورد می‌کند. (حسین ذبحی معاون قضایی دادستان کل کشور/ جلسه کارگروه شورای حفظ حقوق بیت‌المال در اراضی و منابع طبیعی)

حسابرسی و جایگاه آن در نظام مالی (۱)

حیدر عسکری
مسئول امور مالی بازرسی کل استان خوزستان

مقدمه

با تداوم انقلاب صنعتی در اروپای قرن نوزدهم و ایجاد کارخانه‌های بزرگ نیاز به سرمایه‌های کلان برای تداوم فعالیت آنها بیش از پیش احساس گردید.از سویی تامین چنین سرمایه‌هایی از امکانات مالی یک یا چند سرمایه‌گذار فراتر بود و از طرفی دیگر، یک یا چند سرمایه‌دار آمادگی پذیرفتن خطر تجاری چنین فعالیتهای بزرگی را نداشتند. ازاین رو، با بهره گیری از دو دستاورد بزرگ و مفید انقلاب صنعتی، یعنی سازماندهی و مشارکت، شرکتهایی ایجاد گردید که با مسئولیت صاحبان سرمایه‌های کوچک تجهیز و راهکار معقولی برای تامین سرمایه‌های کلان و توزیع مخاطرات تجاری فراهم آمد که این رویداد مهم منجر به جدایی مدیریت از مالکیت گردید. در این میان سرمایه‌گذاران یا همان مالکان، برای اطلاع از مراحل تحقق اهداف خود نیازمند گزارشات و اطلاعاتی بودند که می‌بایست از سوی مدیران تهیه و ارائه گردد. لیکن در بسیاری موارد اهداف تهیه کنندگان (مدیران) و استفاده کنندگان (سرمایه‌گذاران) این گزارشات با هم متفاوت و اغلب متضاد بود. بنابراین ضرورت وجود افرادی که توانایی تشخیص صحت و مطلوبیت اطلاعات را داشته باشند در پرتو این نیاز کاملاً نمایان بود. افرادی به نام حسابرسان مستقل که با صلاحیت و صداقت حرفه ای اطلاعات و گزارشات قابل اتکا را تشخیص و تصویری مطلوب و کامل از واقعیت را به استفاده کنندگان و سرمایه‌گذاران ارائه نمایند.

این رویکرد امروزه در خصوص نقش سازمان‌های نظارتی در کنترل فعالیت‌های مالی و اقتصادی مربوط به دستگاه‌های دولتی و غیر انتفاعی قابل مشاهده است. به‌عبارتی در هر کشوری لزوم وجود سیستم نظارتی مستقل از دولت و تهیه کنندگان گزارشات و عملکرد مالی، که مسئولیت کنترل و پایش بیطرفانه را به‌عهده داشته باشد اجتناب ناپذیر است. سازمان بازرسی کل کشور نیز به استناد قانون اساسی مسئولیت نظارت بر اجرای صحیح قوانین از جمله مقررات مالی را به‌عهده دارد. در این راستا و نظر به اینکه حسابرسی از گرایشات و زیر مجموعه‌های عملیات بازرسی است تلاش گردیده تا همکاران و بازرسان محترم طی این نوشتار و مقالاتی که در آینده چاپ خواهد شد آشنایی بیشتری با حرفه و فرآیند حسابرسی داشته باشند.

تعریف حسابرسی

حسابرسی فرایندی منظم و با قاعده است جهت جمع آوری و ارزیابی بیطرفانه شواهد درباره ادعاهای مربوط به فعالیتها و وقایع اقتصادی، به منظور تعیین درجه انطباق این ادعاها یا اظهارات با معیارهای ازپیش تعیین شده و گزارش نتایج به افراد ذینفع. در تعریفی دیگر حسابرسی عبارت است از بازرسی جستجوگرانه مدارک حسابداری و سایر شواهد زیربنای صورتهای مالی.

دلیل اصلی وجود حرفه حسابرسی وظیفه اعتباردهی است؛ اعتبار دادن به گزارشات و صورت‌های مالی به معنای ایجاد اطمینان از مطلوبیت ارائه و قابلیت اتکای آنهاست. لذا هدف حسابرسی از کشف تقلب در سال‌های قبل از قرن نوزدهم، به ارائه تصویری مطلوب از وضعیت مالی تغییر یافت و استفاده از فنون نمونه گیری روند

حسابرسی را از اثبات تمام معاملات به آزمون معاملات انتخاب شده تبدیل نمود. این حرفه نیز مانند سایر تخصص ها دارای انواع و گرایشاتی است که ذیلاً اشاره می‌گردد.

انواع حسابرسی:

الف) حسابرسی از لحاظ اهداف کلی و موضوعات مورد رسیدگی:

۱- حسابرسی صورت‌های مالی: حسابرسی صورتهای مالی مشخص می‌سازد آیا مجموعه گزارشات و صورت‌های مالی طبق معیارهای از بیش تعیین شده ارائه شده اند یا خیر؛ معیار این نوع حسابرسی اصول پذیرفته شده حسابداری می‌باشد. این حسابرسی به‌طور معمول توسط شرکت‌ها و مؤسسات حسابرسی انجام می‌شود و دامنه استفاده‌کنندگان آن شامل مدیریت، سرمایه‌گذاران، بانک‌ها و سازمان‌های دولتی است.

۲- حسابرسی عملیاتی: این نوع حسابرسی به بررسی رویدادهای عملیاتی و روش‌های اتخاذ شده به منظور ارزیابی و قضاوت در مورد کارایی، اثربخشی و صرفه اقتصادی سازمان تحت حسابرسی می‌پردازد. به عبارت دیگر میزان انطباق سیاست‌ها، خط مشی‌ها و مقررات سازمانی با عملکرد بخش‌های مختلف اداره گیری می شود در پایان کار نیز مدیریت انتظار دارد برای بهبود عملیات، توصیه‌ها یا پیشنهادهایی از سوی حسابرس ارائه گردد.در واقع کارایی به معنای میزان موفقیت در استفاده بهینه از منابع است، اثربخشی یعنی سطح موفقیت در رسیدن به اهداف تعیین شده و صرفه اقتصادی که تأکیدی است برمیزان سود آوری و نسبت منفعت بر هزینه. ضمناً انجام این نوع حسابرسی در مقایسه با انواع دیگر آن مستلزم استفاده از جنبه‌های استنباطی و قضاوت حرفه ای بیشتر حسابرس است.

۳- حسابرسی رعایت: عبارت است از تعیین اینکه آیا واحد تحت حسابرسی رویه‌ها، قوانین و مقررات (قوانین دولتی، آیین نامه‌های اجرایی و...) را رعایت می‌نماید یا خیر، مانند رسیدگی به اظهار نامه‌های مالیاتی توسط ممیزان اداره مالیات که نوعی حسابرسی رعایت محسوب می‌شود.

ب)حسابرسی از لحاظ ماهیت رسیدگی:

۱-بررسی و ارزیابی سیستم کنترل داخلی: بررسی سیستم کنترل داخلی، رسیدگی به تمام سیستم‌ها و کنترل داخلی شرکت را شامل می‌شود. هدف از این نوع رسیدگی کشف موارد وجود کنترل داخلی در موارد مقتضی و کشف موارد عدم اجرای صحیح کنترل‌ها و تعیین نقاط قوت و ضعف سیستم است که بعضاً توسط حسابرس داخلی یا حسابرس مستقل انجام می‌شود.

۲-رسیدگی اثباتی: عبارت است از رسیدگی به تک تک اقلام مندرج در صورت‌های مالی و اثبات صحت و سقم آنها به منظور ارائه نظر در مورد کلیت صورت‌های مالی.

۳-رسیدگی‌های ویژه: رسیدگی‌های ویژه یعنی انجام بررسی‌ها و رسیدگی‌ها در مورد مانده برخی از حساب‌ها و به منظور اهداف خاصی انجام می‌گیرد.

ج) حسابرسی از لحاظ حدود رسیدگی:

۱- حسابرسی کامل: نوعی از حسابرسی است که از حسابرس خواسته می‌شود کلیه حساب‌ها و عملیات مالی را مورد رسیدگی قرار می‌دهد.

۲ – حسابرسی محدود: نوعی از حسابرسی استکه از حسابرس خواسته می‌شود تعداد محدودی از حسابها و عملیات مالی را رسیدگی نماید. در چنین مواردی تعیین حدود رسیدگی که توسط حسابرس انجام می‌شود الزامی است.

د)حسابرسی از لحاظ زمان انجام کار:

۱- حسابرسی ضمنی: عملیات حسابرسی ممکن است در طول دوره مالی و قبل از بستن قرارداد آغاز شود. در این نوع رسیدگی حسابرس بخشی از رسیدگی‌های خود را در ضمن سال مالی (پیش از پایان سال مالی) انجام می‌دهد. در این نوع رسیدگی به طور معمول بررسی، شناخت، آزمون و ارزیابی سیستم کنترل‌های داخلی انجام می‌گیرد که پایه و اساس حسابرسی نهایی است، حاصل این رسیدگی تحت عنوان گزارشی به نام "نامه مدیریت" به مؤسسه تحت حسابرسی ارائه می‌گردد. رسیدگی ضمنی مبنای مناسبی برای تعیین حجم نمونه و آزمون‌های اثباتی (محتوا) برای حسابرسی نهایی است.

۲- حسابرسی نهایی: این نوع رسیدگی معمولاً پس از پایان سال مالی انجام می‌شود تا حساب‌ها به‌طور کامل بسته و صورت‌های مالی تهیه و تنظیم شوند.

۳- حسابرسی مداوم: در برخی موارد بر اساس ماهیت کار و حجم عملیات ضروری است حسابرسان بصورت مستمر در واحد حضور داشته باشند و اقدام به اجرای عملیات حسابرسی نمایند.

هـ) حسابرسی از لحاظ شیوه انجام کار:

۱- بر اساس ترازنامه: روشی که امروزه توسط حسابرسان در رسیدگی به صورت‌های مالی بکار گرفته می شود. در این روش حسابرس با تجزیه و تحلیل کلی اقلام مندرج در صورت‌های مالی، اقلام یا اهمیت و عمده را بصورت نمونه ای انتخاب می‌کند و نتایج حاصل از رسیدگی را به کل صورتهای مالی تعمیم می‌دهد.

۲- سندرسی: در این نوع رسیدگی که امروزه تقریباً منسوخ شده است حسابرس رسیدگی‌های خود را از مدارک و اسناد اولیه آغاز و به صورتهای مالی می‌رسد(جزء به کل) کارشناسان مالی دادگستری‌ها معمولاً از این روش بهره می‌برند.

انواع حسابرسان:

۱- حسابرسان داخلی: امروزه هر شرکت بزرگی دارای یک واحد حسابرسی داخلی است که از لحاظ سازمانی تمام افراد شاغل در این واحد، کارمند مؤسسه بوده و عزل و نصب آنها با مدیریت یا مدیران اجرایی است. وظایف حسابرسان داخلی بیشتر در رابطه با حسابرسی عملیات طراحی شده و در واقع مقصود تعیین این موضوع است که سازمان و اعضای آن در انجام وظایف تعیین شده موثر عمل نمایند.

۲- حسابرسان مستقل: این حسابرسان کارمند مؤسسه مورد حسابرسی نبوده و دارای مدرک حسابرسی مستقل می‌باشند که توسط انجمن حسابداران رسمی اعطا می‌شود و عزل و نصب این نوع حسابرسان از سوی مؤسسه حسابرسی است نه شرکت تحت حسابرسی. البته استقرار آنها در شرکت بر اساس قرارداد منعقده میان مؤسسه حسابرسی و دستگاه است.

۳- دیوان محاسبات عمومی: کار حسابرسان دیوان محاسبات شامل حسابرسی رعایت و حسابرسی عملیاتی است که برای سازمان‌های دولتی به منظور تعیین انطباق صرف اعتبارات در مقاصد از پیش تعیین شده می‌باشد. حسابرسان دیوان محاسبات، شرکت‌های طرف قراردادهای دولتی را نیز رسیدگی می‌کنند تا صحت پرداخت‌های دولت طبق قرارداد را بررسی نمایند.

۴- ممیزان مالیاتی: ممیزان مالیاتی به حسابرسی رعایت مربوط به اظهارنامه‌های مالیاتی افراد و شرکت‌ها می‌پردازند.

آیین رفتار حرفه ای:

آیین رفتار حرفه‌ای روشهای عملی برای اعضا فراهم می‌سازد تا رفتار و طرز فکر حرفه ای داشته باشند.ضمن اینکه وجود چنین آیینی نه تنها برای حسابرسان بلکه سایر حرفه‌ها موجب جلب اعتماد افراد جامعه و نشان از قانونمندی و هدفمندی آن حرفه است.ذیلاً مواردی از مهمترین آیین رفتار حرفه حسابرسی ذکر می‌گردد.

۱- اطلاعات محرمانه دستگاه مورد حسابرسی: حسابرس نه تنها باید در مورد طرح‌ها و برنامه‌های مالی و تجاری مؤسسه تحت رسیدگی محرمانه رفتار نماید بلکه حتی المقدور از ذکر نام مؤسسه مورد حسابرسی در محافل نیز خودداری نماید.

۲- استقلال: حسابرس نسبت به دستگاه مورد حسابرسی می‌بایست مستقل باشد و نیز مستقل به نظر آید.

۳- اعمال بد نام کننده: اعمالی چون امضای گزارش حاوی اظهار نظر نادرست، ارتکاب خیانت، کوتاهی در استرداد مدارک تحت حسابرسی و.... از موارد موتر در نقض این آیین است.

۵- نوع شخصیت حقیقی و نام: فعالیت حسابرس بصورت حقیقی، حقوقی و حتی دولتی نباید تحت نام گمراه کننده و غیر واقعی صورت گیرد.

استانداردهای حسابرسی:

این استانداردها مقررات لازم الاجرایی است بمنظور سنجش کیفیت فرآیند حسابرسی.وجود این استانداردهای ده‌گانه نشانه اهمیت و توجه حسابرسان به کیفیت اجرای حسابرسی و هماهنگ میان سایر حسابرسان است که ذیلاً به آنها اشاره می‌گردد

الف)استانداردهای عمومی: استانداردهایی که بر ویژگی های شخصی و صلاحیت فردی حسابرسان تأکید دارند.

۱-صلاحیت و آموزش فنی ۲-استقلال رای ۳ کسب شواهد کافی و قابل اطمینان به عنوان مبنای اظهار نظر

ب)استانداردهای اجرای عملیات: مقررات مربوط به جمع آوری شواهد کافی برای اظهار نظرحسابرسان نسبت به گزارشات مالی است.

۱-برنامه ریزی کار و سرپرستی کارکنان ۲-کسب شناخت از ساختار کنترل داخلی ۳- کسب شواهد کافی و قابل اطمینان به عنوان مبنای اظهار نظر

ج) استانداردهای گزارشگری: دستورالعمل‌های مربوط به محتوای

گزارش حسابرسی و نحوه تنظیم آنرا ارائه می‌نماید.

۱- طبق اصول پذیرفته شده حسابداری بودن یا نبودن صورت‌های مالی ۲- تعیین موارد عدم رعایت یکنواختی ۳- کفایت افشا ۴- اظهارنظر درباره کلیت صورت‌های مالی

در این میان استقلال مهمترین استاندارد حسابرسی محسوب می‌شود چرا که حسابرسان نه تنها می‌بایست مستقل باشند بلکه چنان جلوه نمایند که سایر افراد جامعه دلیلی برای تردید نسبت به استقلال آنها نیابند.

در واقع استانداردهای حسابرسی مقرر می‌دارد که حسابرسان در برنامه ریزی و تنظیم طرح کلی به سطوح مناسبی از اهمیت و احتمال ریسک حسابرسی توجه کنند. اهمیت، برآورد اولیه حسابرسان از کوچکترین مبلغ اشتباهی است که احتمالاً می‌تواند بر تصمیمات یک شخص منطقی که بر صورت‌های مالی اتکا می‌کند اثر بگذارد. احتمال ریسک حسابرسی به این امر اشاره دارد که حسابرسان ندانسته نظر خود را نسبت به صورتهای مالی حاوی تحریف با اهمیت تعدیل و اظهار ننمایند.

خاطر نشان می‌سازد که استانداردها و دستورالعمل‌های فوق‌الذکر شالوده اصلی حسابرسی گزارشات و صورت‌های مالی را شکل می‌دهد. در این میان با توجه به نظام‌های متعدد مالی و تجاری در محیط اقتصادی، شایسته است مدیریت سازمان‌ها اعم از دولتی و غیر دولتی علاوه بر حسابرسی مالی تأکید جدی و فزاینده ای بر حسابرسی عملیاتی نیز داشته باشد.چرا که با توجه به تحولات سریع و افزایش قابلیت‌های رقابتی شرکت‌ها و سازمان‌ها در جهان، ارزیابی سطح مطلوبیت یا عدم مطلوبیت اجزاء عملکرد فعالیت سازمان(بر اساس کارایی، اثر بخشی و صرفه اقتصادی) می‌تواند مبنای سنجش عملکرد مدیران در این رقابت تنگاتنگ باشد. لذا در کشور ما که مدیریت بخش اعظم منابع اقتصادی بر عهده دولت است ایجاب می‌کند که حسابرسی عملیاتی در این بخش علاوه بر ارزیابی تصمیم گیری‌ها و عملکرد مدیریت، پیشنهادات اصلاحی را جهت بهبود بیش از پیش بازدهی مدیریت اجرایی، ارائه نماید.

در پایان با عنایت به رسالت حسابرسی بعنوان جزیی از ارکان نظارتی کشور و همسویی آن با فعالیتهای سازمان بازرسی کل کشور، با استعانت از خداوند متعال در مباحث آتی شرحی در خصوص طراحی برنامه حسابرسی، روشهای نمونه‌گیری، فنون و تکنیک‌های اجرای حسابرسی و همچنین نحوه تنظیم گزارش حسابرسی ارائه خواهد شد.

نظارت و بازرسی در نهج‌البلاغه (۲)

علی فخیمی
کارشناس اداره روابط عمومی

قسمت دوم

یکی از مباحث مهمی که در دین مبین اسلام موردتوجه بوده امر نظارت و بازرسی است. بر همین اساس نظارت و بازرسی در حکومت علوی نیز جایگاه ویژه‌ای داشت.

در بخش اول این مقاله گفته شد که کلمه نظارت و بازرسی در نهج‌البلاغه ۱۴۳ بار تکرار شده و در ادامه هدف امیرالمؤمنین علی علیه‌السلام از نظارت و کنترل و همچنین نظارت کارآمد از دیدگاه نهج‌البلاغه را بررسی کردیم و در پایان به نظارت در حکومت علوی پرداختیم. حال بخش دوم از این مطلب تقدیم می‌شود.

پرداختن به فرآیند نظارت و بازرسی حکومت علوی به‌گونه ای گسترده و فراگیر بود که می‌توان آن را در ۵ مرحله انتخاب بهترین‌ها، ترسیم خطوط کلی سیاست حاکم، هشدار و پیشگیری، اعمال نظارت و واکنش مناسب تقسیم‌بندی کرد. در این مقال به فراخور موضوع تنها به موضوعات هشدار و پیشگیری، اعمال نظارت و واکنش مناسب در حکومت علوی می‌پردازیم.

۱ـ مرحله سوم نظارت: هشدار و پیشگیری

هشدار و پیشگیری از تخلف و انحراف والیان و کارگزاران مرحله سوم از نظارت در حکومت علوی بود، بدین گونه که پیشاپیش معیارهای ارزیابی و نظارت کارگزاران را به طور ضمنی اعلام می‌نمود. امام علی(ع) با شناخت عمیق از زوایای روح انسان می‌دانست هرلحظه بیم آن می‌رود که خواهش‌های گوناگون نفسانی نفس امّا ره، کارگزاران را به ورطه سقوط و خیانت بکشاند. بدین منظور به‌صورت مستمر و به مناسبت‌های گوناگون، مدیران نظام را پند و اندرز می‌داد و از غلتیدن در فساد و تباهی (که لازمه قدرت و مکنت است) بر حذر می‌داشت. در این مرحله از کنترل (که می‌توان از آن به تهذیب ضمن خدمت یادکرد) امام (ع) می‌کوشید لغزش و اشتباهات همکاران دولت خویش را به حداقل برساند و نقاط ضعف بخش اجرایی حکومت خویش را کاهش دهد.

به‌طور مثال امام در عهدنامه مالک اشتر ضمن موعظه های متعددی درباره حفظ جان مردم، عُجب و خودبینی، دوست داشتن تملّق، منّت نهادن بر مردم، شتاب ورزی نابجا، خودکامگی، خشم و غرور، یاد معاد و... به مالک، چنین گوشزد می‌کند: »تو را تکلیف واجب است که همواره حکومت‌های دادگستر پیشین، سنت های پرفضیلت گذشتگان، روش‌های پسندیده، آثار پیامبران و واجباتی را که در کتاب خداست، به یاد داشته باشی و نیز عمل ما را الگو بگیر، چنان‌که بر تو واجب است در جهت پیروی ازآنچه در این فرمان با تو پیمان بسته‌ام و خود به‌عنوان برهانی در برابر تو بدان تکیه دارم (تا هرگاه نفس به‌سوی هوس‌هایت شتاب دهد، تو را بهانه‌ای نباشد) سخت بکوشی، هرچند عصمت از بدی و توفیق نیکی جز از جانب خدای متعال نباشد.»۱

امام در نامه‌ای که به یکی از کارگزاران صدقات می‌سپارد، نیز می‌نویسد: «در اسرار سیاست و جنبه‌های پنهانی کارهایش، آنجا که گواه و نماینده‌ای جز خدا حضور ندارد، او را به تقوای الهی فرمان می‌دهم و نیز، فرمانش می‌دهم که مبادا در ظاهر خدا را اطاعت کند و در خلوت بدان کار دیگر پردازد! که هر آنکه پیدا و پنهان و گفتار و کردارش دوگانه نباشد، از عهده ادای امانت برآید و در عبادت، توفیق اخلاص یابد و نیز فرمانش می‌دهم که با مردم تندخو نباشد؛ به آن‌ها دروغ نگوید و با تکیه‌بر امتیاز ناشی از مقام سیاسی خود، مورد بی‌اعتنایی قرارشان ندهد، که آنان برادران دینی اویند و یار و همکارش در به دست آوردن حقوق....»۲

ایشان همچنین طی نامه‌ای به اشعث بن قیس (والی آذربایجان) می‌نویسد: «بی‌گمان کاری که به تو سپرده‌شده است، نه لقمه ای چرب، بلکه بارِ امانتی بر گردن توست و در پاسداری از آن باید سرور خویش را پاسخگو باشی. تو را نرسد که درباره ملت، خودسرانه تصمیم بگیری یا بدون در دست داشتن سندی اطمینان‌بخش، به کار خطیری اقدام کنی. بخشی از مال خدای عزوجل را در اختیارداری که خزانه‌دار آنی تا به من بسپاری، بسا که من نیز برایت زمامدار بدی نباشم.»۳

۲ـ مرحله چهارمِ نظارت: اعمال نظارت

مرحله چهارم اعمال نظارت دقیق و پیگیر امام بر امور جاری مملکت، به‌ویژه بر عملکرد کارگزاران بود. تلاش امام (ع) در این میدان، بسیار گسترده و همراه با دقت، تیزبینی، قاطعیت و جدیت بود. همواره می‌کوشید که همه اجزای دولت و دست‌اندرکاران امور، بر محور حق حرکت کنند و از چارچوب حکومت اسلامی خارج نشوند. این مهم در سایه نظارتی فراگیر و پیگیر انجام می‌شد که سه گونه بود:

۱ـ۲ـ نظارت آشکار: این نوع نظارت در مرکز حکومت و هر جا که امام شخصاً حضور داشت، به‌طور طبیعی از سوی آن حضرت انجام می‌گرفت و ایشان از نزدیک بر حسن اجرای امور

اشراف کامل داشت، چنانکه امام (ع) سه جنگ دوران حکومت خویش را فرماندهی کرد و به‌طور مستقیم بر حسن اجرای نبرد، نظارت دقیق داشت. در خطبه ۱۰۶ نهج‌البلاغه به چنین نظارتی در جریان نبرد صفین اشاره‌شده است.

امام (ع) برای مجموعه دولت خویش نیز، شبکه بازرسی و کنترل ایجاد کرده بود و بازرسان دولتی، شبانه‌روز، در سراسر میهن اسلامی به‌طور آشکار به کنترل امور می‌پرداختند و نتیجه بررسی‌های خود را کتبی یا حضوری به اطلاع امام (ع) می‌رساندند. کارگزاران نیز به‌خوبی می‌دانستند که عملکرد آنان از دید بازرسان مخفی نمی‌ماند و به‌طور مستمر به مرکز گزارش می‌شود. چنین کاری به تناسب موضوع، حجم و اهمیت سوژه، بیشتر به شکل انفرادی و گاهی نیز به‌صورت گروهی انجام می‌گرفت، چنان‌که امام به مالک بن کعب ارحبی (والی عین‌التمر) طی حکمی مأموریت داد که با مأموران تحت امر خود، منطقه وسیعی را بازرسی کند: «اما بعد، کسی را به جانشینی خویش بگمار و با گروهی از همکارانت به‌سوی منطقه «کورهٔ السواد »حرکت کن و عملکرد کارگزاران را، از دجله و غریب

تا بهقباذات پرسش و بررسی کن و حساب‌وکتاب آن‌ها را به طور دقیق به انجام رسان. در این مأموریت که خدا به تو سپرده، به‌فرمان اوباش و بدان که اعمال آدمیزاد برای خودش محفوظ است و درازای آن پاداش می‌گیرد. بنابراین، راستی و نیکی را پیشه کن -خدا با ما و شما به نیکی رفتار کند!- و در مأموریتی که به انجام می‌رسانی، راستی و درستی‌ات را به ما نشان بده. والسلام»۴

نوع دیگر از نظارت آشکار، حسابرسی و گرفتن گزارش کار مدیران بود. این کار نیز به‌طور مرتب انجام می‌گرفت و امام از این طریق بر عملکرد آنان اشراف و اطلاع داشت. این کار به شکل عمومی و به سهولت انجام می‌شد و اگر احیاناً برخی از کارگزاران سهل‌انگاری می‌کردند، با واکنش سریع امام مواجه می‌شدند. نامه امام (ع) به یزید بن قیس ارحبی، گویای این حقیقت است: «اما بعد، تو در ارسال اموال مالیاتی کوتاهی کرده‌ای؛ سبب این کاربر من پوشیده است، چاره‌ای نیست جز اینکه تو را به تقوای الهی سفارش کنم و از اینکه باخیانت به مسلمانان پاداشت را تباه سازی و جهاد خویش را بر باد دهی، تو را پرهیز می‌دهم. بنابراین، از خدا پروا کن؛ خویشتن را از آلوده شدن به حرام منزه دار؛ راه بازخواست و نکوهش مرا بر خود ببند؛ احترام مسلمانان را نگه‌دار و به پناه جویان مملکت اسلامی ستم روا مدار.»۵

همچنین به امام گزارش رسید که نعمان بن عجلان (والی بحرین) در فرستادن اموال بیت‌المال به مرکز کوتاهی ورزیده؛ گویا قصد خیانت دارد. امام (ع) طی نامه‌ای به توبیخ او پرداخت: «اما بعد، هرکسی امانت را خوار شمارد و میل به خیانت کند و جان و آیین خود را مهذّب نسازد، خویشتن را در سرای دنیا تباه ساخته است و آنچه را در آن سرا به دست خواهد آورد، تلخ‌تر، بادوام تر، سخت‌تر و طولانی‌تر است. بنابراین، از خدا بترس، تو از قبیله شایسته‌ای نسب می‌بری. پس این گمان نیکو را در حق خویش پاس‌دار.»۶

همچنین امام (ع) یکی از بازرسان را برای حسابرسی به سوی یکی از والیان گسیل داشت، ولی او نسبت به فرستاده امام (ع) بی‌حرمتی کرد و اجازه نداد که مأموریتش را انجام دهد. امام پس از آگاهی از این موضوع، طی نامه شدیداللحنی به او نوشت: «اما بعد، تو به فرستاده من دشنام داده‌ای و او را رنجانده‌ای. از این گذشته، به من خبر رسیده که تو خود را با انواع عطرها و روغن‌های فراوان بخور می‌دهی و غذاهای رنگارنگ می‌خوری؛ بر فراز منبر که می‌شوی، چونان راستان سخن می‌رانی و چون فرود می آیی، کار اباحی‌گران می‌کنی! اگر تو چنان باشی که گزارش داده‌اند، خویشتن را باخته‌ای و به آداب و روش من خدشه وارد کرده ای... تو - هنگامی‌که در نعمت‌های گردآمده از اشک و آه بیوه زن و یتیم غوطه‌وری- چگونه امید داری که خداوند پاداش شایستگان عطایت کند؟ تو را چه می‌شد ـمادرت به عزایت بنشیند!- اگرچند صباحی به خاطر خدا روزه می‌گرفتی و اندکی از غذایت را به مستمندان صدقه می‌دادی؟ که چنین کاری سیره پیامبران و سنت صالحان است. خویشتن را اصلاح کن و از گناهت بازگرد و حق خداوند بر خود را ادا نما.»۷

ادامه دارد..

پی‌نوشت:

۱. نهج‌البلاغه، (خورشید بی غروب)، ترجمه عبدالمجید معادی خواه، نامه ۵۳.

۲. همان، نامه ۷۶.

۳. همان، نامه ۵.

۴. احمد بن ابی یعقوب یعقوبی، تاریخ یعقوبی، ج۲، ص۲۰۴ و ۲۰۵، دار صادر و محمودی، نهج السعاده، ج۵، ص۲۵.

۵. همان، ص۲۰۰ و ۲۰۱.

۶. همان، ص۲۰۱.

۷. همان، ص۲۰۲.

معرفی ظرفیت‌های نهادی و برنامه‌های ضد فساد در جمهوری فدراتیو روسیه

سید علی‌رضا آهن‌چی
کارشناس اداره امور بین‌الملل

مقدمه:

دولت‌های مختلف در چند دهه اخیر سعی کرده‌اند با بهره‌گیری از ابزارهای مختلف سیاستی و نظارتی زمینه بروز فساد در کشورهای خود را کاهش داده و سلامت اداری را تضمین نمایند.

در نظام سیاسی هر کشور، نظام دیوانی وظیفه اجرای سیاست‌ها را بر عهده دارد و برای آنکه سیاست‌های هر نظام به اهداف موردنظر نائل شود، نظام سیاسی باید از سلامت برخوردار باشد. به همین دلیل سلامت سیستمی در نظام اداری از اهمیت بالایی برخوردار است.

نظام اداری با توجه به خدماتی که به شهروندان ارائه می‌دهد و نیز دسترسی به منابع دولتی همواره در معرض انحراف و سوءاستفاده قرار داشته است و ازاین‌رو سازمان‌های نظارتی جهت کنترل بر اعمال و عملکرد آن تأسیس‌شده‌اند. این سازمان‌ها در کشورهای مختلف دارای کارکردها و ساختارهای متفاوتی هستند و از فرآیندها و شیوه‌های مختلفی استفاده می‌کنند. کشورهای توسعه‌یافته تا حدود زیادی موفق شده‌اند با استفاده از روش های علمی، رخنه‌های دیوانسالاری را بسته و آن را تا حدود زیادی از سوءاستفاده‌های شخصی دورنگه دارند درحالی‌که فساد اداری در اغلب کشورهای درحال‌توسعه پدیده‌ای شایع و از موانع اصلی توسعه محسوب می‌شود.

مقاله حاضر با مفروض گرفتن این امر که یکی از پیش‌نیازهای اساسی مبارزه با فساد، بررسی ساختارهای ضد فساد و مطالعه تجربه سایر کشورها در این زمینه است، می‌کوشد به‌صورت مختصر به معرفی برنامه‌ها و ساختارهای ضد فساد در جمهوری فدراتیو روسیه بپردازد.

۱-۱سیاست و حکومت در فدراسیون روسیه:

۱-۱- ۱ قوه مجریه:

دو سال پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، در سال ۱۹۹۳ رفراندومی در روسیه برگزار شد و بر اساس آن مردم به تشکیل فدراسیون روسیه که رئیس‌جمهور در آن رئیس کشور است رأی دادند. بر این اساس در روسیه نخست‌وزیر رئیس دولت است. رئیس‌جمهور بارأی مردم برای دوره شش‌ساله[1] انتخاب می‌شود و هر شخص تا دو دوره می‌تواند رئیس‌جمهور باشد. پوتین به مدت دو دوره تا سال ۲۰۰۸ ریاست جمهوری روسیه را بر عهده داشت. در این سال در پی انتخاب دیمیتری مدودف به ریاست جمهوری، پوتین به‌عنوان نخست‌وزیر روسیه معرفی شد و تا سال ۲۰۱۲ در این سمت مشغول به کار بود. پوتین در سال ۲۰۱۲ برای سومین بار به ریاست جمهوری روسیه برگزیده شد. افراد بالای ۱۸ سال اجازه دارند در انتخابات این کشور رأی دهند.

۱-۱-۲ قوه مقننه:

در روسیه دو مجلس وجود دارد «دوماو شورای فدراتیو»که نمایندگان آن از طریق رأی‌گیری انتخاب می شوند. شورای فدراسیون روسیه از ۱۶۶ کرسی تشکیل‌شده است که اعضای آن توسط مقامات اجرایی و قانون گزاری ۸۳ منطقه فدرال، استان، جمهوری، کرایس و شهرهای فدرال برگزیده می‌شود (هر بخش دو نماینده در این شورا دارد). مدت نمایندگی اعضای این شورا ۴ سال می‌باشد. این شورا ۵ معاون و ۱۰ کمیته دارد. این مجلس

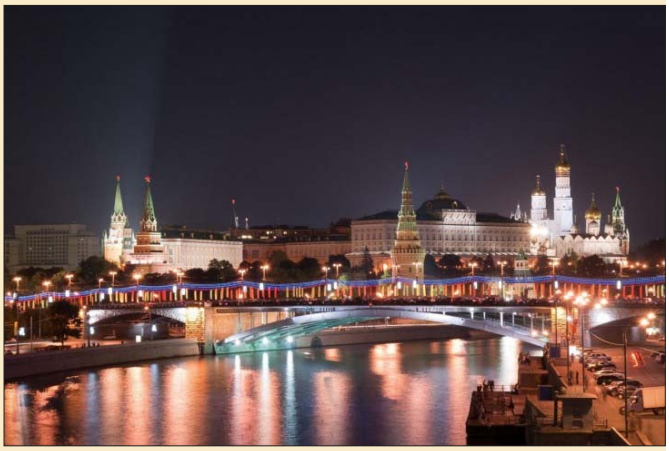

۴۵۰ کرسی دارد (برابر اصلاحات سال ۲۰۰۷)، که افراد آن از سوی احزابی که حداقل ۷ درصد مجموع آراء را در انتخابات کسب کرده باشند تعیین می‌شود. دوره نمایندگی در این مجلس هم چهارساله است. آخرین انتخابات دوما در ۴ دسامبر ۲۰۱۱ برگزار شد که طی آن احزاب: روسیه واحد با ۴۹/۶ درصد، کمونیست با ۱۹/۲ درصد، روسیه عادل با ۲/۱۳ درصد و لیبرال دموکراسی با ۱۱/۷ درصد برنده شد. تعداد کرسی روسیه واحد ۲۳۸ کرسی، کمونیست ۹۲ کرسی، روسیه عادل ۶۴ کرسی و لیبرال دموکراسی ۵۶ کرسی است. انتخابات بعدی دوما در دسامبر ۲۰۱۵ خواهد بود.

۱-۱-۳ قوه قضاییه:

نظام قضایی در جمهوری فدراتیو روسیه بر اساس قانون اساسی این کشور -که در سال ۱۹۹۳ به تصویب رسید- ساماندهی شده است؛ این قانون شامل ۹ فصل و ۱۳۷ ماده است که فصل هفتم آن در رابطه با اصلاحات ساختار سیستم قضایی است. بر اساس این قانون، دستگاه قضایی روسیه متمرکز و یک کل واحد نیست و نظام قضایی به سه شعبه تقسیم‌شده است:

دادگاه‌های عمومی

دادگاه‌های داوری

دادگاه قانون اساسی

دادگاه‌های عمومی و داوری به مسائل و اختلافات در حوزه عمومی رسیدگی می‌کنند و دادگاه قانون اساسی فدراسیون روسیه که شامل ۱۹ قاضی است (تمام قضات توسط شخص رئیس‌جمهور و با رضایت شورای فدراسیون انتخاب می‌شوند) و بر اساس قانون ۱۹۹۳، حل اختلافات میان نهادهای قانون‌گذاری و اجرایی کشور، برطرف کردن تنش‌ها میان مسکو و دولت‌های منطقه‌ای و محلی، بررسی درخواست‌های نهادهای مختلف دولتی و شرکت در فرایند استیضاح رئیس‌جمهور را عهده‌دار است. گرچه قوه قضاییه روسیه ازلحاظ تئوریک مستقل است، اما برخی ادعا می‌کنند بسیاری از بخش‌های این نهاد قضایی تحت کنترل سیاسی کرملین و بخصوص شخص پوتین است.

۱-۲ فساد و سیاست‌های ضد فساد در روسیه:

بدنه اصلی اقتصاد در فدراسیون روسیه دولتی، حجیم و گسترده است، اطلاعات موجود حاکی از آن است که دولت روسیه در سالیان اخیر با دنبال کردن پروژه لیبرالیسم اقتصادی به دنبال حشو زوائد بازوهای دولتی برای احیای قدرت اقتصادی خود است. در همین راستا پدیده فساد و متقابلاً سیاست‌های عملیاتی مبارزه با فساد در این کشور از جایگاه مهمی برخوردار است. بر اساس آمارهای سازمان بین‌المللی شفافیت که با مبنای شاخص ادراک فساد در پنج سال اخیر تهیه‌شده است، روسیه در میان کشورهای جهان از جایگاه خوبی درزمینه میزان فساد برخوردار نیست؛ اما از سال ۲۰۱۰ به بعد با اتخاذ سیاست‌های عملیاتی سعی در ارتقا جایگاه خود داشته است و تا حدی هم توانسته وضعیت خود را در مقایسه با کشورهای دیگر بهبود بخشد.

جایگاه روسیه درزمینه مبارزه با فساد در ۵ سال اخیر تقریباً مشابه جایگاه جمهوری اسلامی ایران[۲] در سازمان بین المللی شفافیت است (جداول شماره ۱ و ۲).

جدول شماره ۱: وضعیت جمهوری فدراتیو روسیه در سازمان شفافیت بین‌الملل بر اساس شاخص ادراک فساد در ۵ سال اخیر

ردیف	سال	تعداد کشورها	رتبه	امتیاز
۱	۲۰۱٤	۱۷۵	۱۳٦	۲۷
۲	۲۰۱۳	۱۷۷	۱۲۷	۲۸
۳	۲۰۱۲	۱۷٤	۱۳۳	۲۸
٤	۲۰۱۱	۱۸۲	۱٤۳	۲٤
۵	۲۰۱۰	۱۷۸	۱۵٤	۲۱

جدول شماره ۲: وضعیت جمهوری اسلامی ایران در سازمان شفافیت بین‌الملل بر اساس شاخص ادراک فساد در ۵ سال اخیر

ردیف	سال	تعداد کشورها	رتبه	امتیاز
۱	۲۰۱٤	۱۷۵	۱۳٦	۲۷
۲	۲۰۱۳	۱۷۷	۱٤٤	۲۸
۳	۲۰۱۲	۱۷٤	۱۳۳	۲۸
٤	۲۰۱۱	۱۸۲	۱۲۰	۲۷
۵	۲۰۱۰	۱۷۸	۱٤٦	۲۲

۱-۲-۱ ابتکارات جمهوری فدراتیو روسیه در راستای مبارزه با فساد

روسیه دارای چارچوب قانونی جامع مبارزه با فساد است؛ قانون فدرال به شماره ۲۷۳ با موضوع مقابله با فساد، دریافت و پرداخت رشوه، سوءاستفاده از موقعیت اداری، رانت در بخش‌های دولتی و خصوصی، فساد مأموران دولتی و مقامات شهرداری، روسای شرکت‌های دولتی، الزام مقامات دولتی و قضات به اعلام درآمدها و املاک و مستغلات خود و همسران و کودکانشان (قبل از رسیدن به سن قانونی) و هم‌چنین گزارش موارد مشکوک به فساد و هم‌چنین قانون فدرال شماره ۲۳۰ روسیه با موضوع الزام همه نیروهای عمومی و کارکنان دولت به ارائه گزارش و اطلاعات درباره چگونگی مصرف بودجه در نهادهای مطبوع خود و هم‌چنین درباره دارایی اعضای خانواده‌شان ازجمله مجموعه قوانینی هستند که به موضوع مبارزه با فساد در فدراسیون روسیه پرداخته‌اند. قانون روسیه داشتن حساب بانکی خارجی را برای مسئولان عالی‌رتبه، نمایندگان شورای فدراسیون، دوما و اعضای خانواده هایشان ممنوع کرده است. بر اساس قانون این کشور، پرداخت تسهیلات و هدایای محدود به مقامات دولتی باارزش بیش از ۳۰۰۰ روبل (تقریباً معادل ۹۲ دلار یا ۶۹ یورو) ممنوع است و بیش از آن جزء دارایی‌های دولت به شمارمی‌آید. قانون فدرال شماره ۲۷۳ شرکت‌ها و کارخانه‌ها را ملزم

به توسعه سازوکارهای همکاری با مجریان قانون، ایجاد ابزارهایی برای شناسایی، پیگیری و حل‌وفصل تعارض منافع و به‌روز کردن مجموعه های اخلاق حرفه‌ای در محیط کار برای کارکنان نموده است. روسیه جزء کشورهایی است که کنوانسیون ملل متحد علیه فساد و کنوانسیون حقوق کیفری فساد در اروپا را امضا کرده است؛ روسیه نیز هم‌چنین یکی از اعضاء گروه دولت های ضد فساد در اروپا[۳] (GERCO) است.

۱-۲-۲ راهبردهای دولت در راستای مقابله با فساد:

در ماه آوریل سال ۲۰۱۴ دولت روسیه طرح ملی مقابله با فساد را برای سال های ۲۰۱۴ و ۲۰۱۵ به روز کرد. این طرح شامل توصیه‌هایی برای سیستم قضایی است که زمینه را برای هماهنگ کردن تلاش های صورت گرفته توسط دولت در راستای مقابله با فساد در سیستم قضایی و دادگاه ها فراهم می کند. مقامات قوای مجریه و مقننه ملزم به ارائه برنامه های خود برای مبارزه با فساد اداری و اطمینان از اجرای آن تا پایان سال ۲۰۱۴ شدند. وزارت کشور روسیه سامانه‌ای برای ثبت‌نام از همه کارکنان دولتی در راستای جلوگیری از سوءاستفاده اداری و تحت پیگرد و تعقیب قرار دادن متخلفان راه اندازی کرده است. در راستای کاهش تعامل مستقیم میان مردم با کارکنان دولت و جلوگیری از به وجود آمدن فرصت برای اخاذی و فساد، فروشگاه‌های خرید یک مرحله‌ای برای شهروندان تأسیس شده است. روسیه آموزش مبارزه با فساد به کارکنان دولتی را باهدف افزایش آگاهی آنان اجباری نموده است.

۱-۲-۳ مراجع ضد فساد در روسیه:

طبق بررسی‌های انجام‌شده می‌توان نهادهای ضد فساد در روسیه را بر اساس کارکرد و اهداف به ۶ دسته تقسیم کرد:

۱- توسعه‌دهنده، هدایت‌کننده و هماهنگ‌کننده سیاست‌های ضد فساد

الف) شورای ضد فساد تحت نظر نهاد ریاست جمهوری[۴]

ب) کمیسیون پارلمانی مبارزه با فساد[۵]

۲- تحقیق، بررسی و افشای جرائم مرتبط با فساد

الف) کمیته تحقیق و بررسی فدرال روسیه[۶]

ب) وزارت کشور روسیه[۷]

ج) سرویس امنیت فدرال روسیه[۸]

۳- ایجاد هماهنگی میان مراجع مجری قانون در راستای تعقیب کیفری جرائم فساد

الف) دادستان کل روسیه[۹]

۴-گسترش روشمند دانش مبارزه با فساد در نهادهای دولتی و سازمان‌های غیردولتی

الف) وزارت کار فدراسیون روسیه[۱۰]

۵- مشارکت در نهادهای منطقه‌ای و بین‌المللی مختص مبارزه با فساد و نظارت

الف) دادستان کل روسیه

ب) وزارت دادگستری روسیه[۱۱]

ج) سرویس فدرال نظارت مالی روسیه[۱۲]

۶- نهاد رسیدگی‌کننده به شکایات مردمی (آمبودزمان)

الف) کمیساریای عالی حقوق بشر روسیه[۱۳]

۱-۳ ظرفیت‌های نهادی ضد فساد در فدراسیون روسیه:

۱-۳-۱ شورای ریاست جمهوری برای مبارزه با فساد:

این شورا موظف است که پیش‌نویس طرح ملی مبارزه با فساد اداری را تدوین کند؛ همچنین چارچوب های مختلف سازمانی را برای ایجاد سازوکارهایی مؤثر در مبارزه با فساد که بر اساس نتایج نظرسنجی (GERCO2013) است را ارائه کند.

۱-۳-۲ کمیسیون پارلمانی مبارزه با فساد (در روسیه):

کمیسیون پارلمانی مبارزه با فساد در روسیه در راستای تجزیه‌وتحلیل قوانین و تهیه پیش‌نویس لوایحی که می‌تواند مخل جریان فساد باشد تشکیل‌شده است.

۱-۳-۳ دادستان کل:

در دفتر دادستان کل اداره‌ای وجود دارد که روی اجرا و نظارت بر قانون مبارزه با فساد متمرکز است. این اداره در روسیه یک صفحه وب برای آگاهی شهروندان از شیوه‌های فساد توسط مأموران دولتی راه‌اندازی کرده است. این اداره ۵۰ پرونده فساد مرتبط با بازی‌های المپیک زمستانی سوچی را رسیدگی کرده است و تاکنون بیش از ۱۰۰ نفر، مؤسسه و شرکت را در این زمینه مجازات کرده است که مبنای قانونی این مجازات بیانیه سرمایه گذاری اقلیمی ۲۰۱۴ است.

۱-۳-۴ آژانس مبارزه با فساد:

آژانس منحصراً مسئول تحقیق و تعقیب جرائم مرتبط با فساد نیست. سرویس امنیت فدرال (FSBدر روسیه) و دفتر دادستانی عمومی مسئول مبارزه با فساد هستند. آژانس دارای گروهی است که اکثراً با فساد داخلی سروکار دارد و نقص دائمی در آن دخالت و اعمال‌نفوذ سیاسی است.

۱-۳-۵ اتاق حسابرسی:

این قسمت یک مؤسسه عالی حسابرسی در روسیه است که وظیفه اصلی آن نظارت بر مدیریت دارایی‌های فدرال، بررسی سوء مدیریت مالی و ارائه گزارش به دومای روسیه است. گزارش های اتاق حسابرسی در وب‌سایت این مجموعه منتشر می‌شود که وجود

نقص مالی بالغ بر صدها میلیارد روبل را نشان می دهد. اتاق حسابرسی یک اداره داخلی متناسب با صنوف برای مبارزه با فساد تأسیس کرده است. ممیزی در روسیه مؤثر نیست و دولت عمدتاً گزارش‌های اتاق را نادیده می‌گیرد.

۱-۳-۶ کمیسر حقوق بشر (در روسیه):

کمیسر حقوق بشر در روسیه (آمبودزمان) توسط رئیس‌جمهور انتخاب و به وسیله دوما منصوب می شود. کمیسر حقوق بشر می‌تواند در مسئله‌ای تحقیق کند اما هیچ اختیار و حقی در مجازات مجرمین ندارد. کمیسیون اغلب نتایج یک تحقیق را به دوما ارائه می‌دهد که همین امر باعث شده برخی منتقدان استقلال آن را زیر سؤال ببرند.

کمیسیون حقوق بشر گزارش عملکرد خود را به‌صورت سالیانه منتشر می کند که در کمیساریای عالی حقوق بشر روسیه قابل‌دسترس است.

۱-۳-۷ دولت الکترونیک:

پورتال دولت لینک وزارتخانه‌ها، آژانس‌ها و خدمات که شامل مالیات و مالیات گمرک است را ساماندهی می کند. همچنین از طریق این سایت ایجاد یک نظام یکپارچه نظارتی که امکان دسترسی به همه مناطق روسیه را داشته باشد کاملاً محتمل است.

۱-۳-۸ فرآیند اطلاع‌رسانی عمومی:

اطلاع‌رسانی عمومی از طریق قانون فدرال شماره ۴۴ ساماندهی شده است که به‌صورت شهری، فدرال و منطقه‌ای تمامی اطلاعات درباره مناقصات دولتی، مزایدات و سایر روش‌های خرید آنلاین را منتشر می کند؛ که این اطلاعات در وب سایت رسمی این نهاد قابل‌دسترس است. قانون فدرال در پی کاهش نقش دولت در انجام پروژه های زیر بنایی (بزرگراه ها- خطوط لوله- نیروگاه ها – فرودگاه‌ها- راه آهن) و واگذاری نقش ها به بخش خصوصی است.مناقصه عمومی باید به‌صورت رقابتی برگزار شود و برگزاری ناموفق آن می‌تواند باعث به چالش کشیده شدن تصمیمات این نهاد در دادگاه شود.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری:

فساد به عنوان یکی از اصلی ترین موانع توسعه و شفافیت اقتصادی در کشورهای درحال توسعه به شمار می رود. فدراسیون روسیه به دلیل حجم بالای دولت و دخالت آن در ساختار اقتصادی این کشور از پدیده فساد به‌شدت رنج می‌برد و در سال‌های اخیر تلاش خود را مصروف اصلاح ساختارهای اقتصادی خود نموده است. این کشور با استفاده از ظرفیت‌های قانونی و عضویت در نهادهای بین‌المللی سازوکارهای کارآمدی را در راستای مبارزه با فساد و ارتقای سطح نظارت اداری تأسیس نموده است که باعث بهبود

نسبی جایگاه این کشور در سازمان شفافیت بین‌الملل شده است؛ اما با شرایط مطلوب و دستیابی به شاخص‌های سلامت نظام اداری مطلوب فاصله زیادی دارد.

پی نوشت:

۱. پیش‌تر دوره ریاست جمهوری در روسیه ٤ سال بود که با اصلاحات قانونی در سال ۲۰۰۸ به ٦ سال افزایش یافت و از سال ۲۰۱۲ اجرا گردید.

۲. جایگاه جمهوری اسلامی ایران در سازمان شفافیت بین‌الملل بر اساس اطلاعات ارسالی نهادهای گزارش دهنده ایرانی نیست و با توجه به این‌که این نهاد در ایران نمایندگی یا دفتری ندارد عمدتاً اطلاعات خود را از طریق نهادهای ضد حاکمیت در خارج یا داخل کشور تهیه می‌کند و ازاین‌جهت رتبه ایران در این سازمان جای تأمل دارد.

۳. نام این گروه مخفف فرانسوی (groupe d'États contre la corruption) است. اساس تشکیل این نهاد نظارتی به توافقی که در شورای اروپا بین هفده کشور از میان کشورهای عضو شورا در سال ۱۹۹۱ امضا شد برمی‌گردد. گروه دولت‌های مخالف فساد در حال حاضر ٤۹ عضو دارد و عضویت در آن مفتوح است. تا قبل از ماه آگوست ۲۰۱۰ تمام کشورهای عضو شورای اروپا عضویت در این نهاد را پذیرفته‌اند. هدف گروه دولت‌های مخالف فساد (GRECO) بهبود ظرفیت اعضا در مقابله با فساد به‌وسیله نظارت بر انطباق اعضا با استانداردهای ضد فسادی شورای اروپا همچنین ایجاد یک فرآیند پویا برای ارزیابی و همسان‌سازی کشورها از طریق فشار وارد آوردن به کشورهای ناهمسان است. این روش نظارت در این نهاد به شناسایی نقایص سیاست‌های ملی ضد فساد کمک شایانی کرده است و کشورها را در مسیر اصلاحات قانونی درست قرار می دهد. (GRECO) اختیاری در محاسبه فساد در کشورهای عضو خود ندارد و این کار توسط سازمان شفافیت بین‌الملل بر اساس شاخص ادراک فساد انجام می‌شود. دبیرخانه گروه دولت‌های مخالف فساد در شهر آگورا واقع‌شده است و بنای ساختمان آن در سال ۲۰۰۸ به پایان رسید.

٤. Presidential Council for Combating Corruption(CCC).
٥. Anti- Corruption Parliamentary Commission
٦. The Investigative Committee of Russia Federation
٧. Ministry of Internal Affairs of Russia
٨. Federal Security of Russia
٩. The Prosecutor General's Office of Russian Federation.
١٠. Ministry of Labor of Russia.
١١. Ministry of Justice of Russia
١٢. Federal Financial Monitoring Service
١٣. Human Rights Commissioner.

مبارزه با فساد اقتصادی با App هوشمند

دولت جمهوری خلق چین برای افزایش روند مبارزه با مفاسد اقتصادی در این کشور، از مردم خواست تا اپلیکیشنی که به همین منظور ساخته‌شده است، بر روی گوشی تلفن همراه خود نصب کنند.

مبارزه با فساد اقتصادی در چین نیز، هوشمند شد. این خبری بود که خبرگزاری‌های مختلف و نشریات اقتصادی جهان از این کشور مخابره کردند. دولت چین از مردم خواسته است تا نرم‌افزاری که به همین منظور طراحی و ساخته‌شده است را دانلود کرده و بر روی گوشی تلفن همراه خود نصب کنند.

اپلیکیشنی که دولت چین برای مبارزه با مفاسد اقتصادی فزاینده این کشور راه‌اندازی کرده است، قابلیت نصب بر روی کلیه گوشی‌های هوشمند ۱ میلیارد نفر از جمعیت این کشور را دارا می‌باشد. از طریق این نرم‌افزار، کاربران قادر خواهند بود تا از نمادهای مفاسد اقتصادی در این کشور درزمینه‌های مختلف، عکس گرفته و به مسئولان مربوطه ارسال کنند.

مدیران این طرح مدعی شده‌اند که ارسال سریع و باکیفیت گزارش‌ها الکترونیکی شهروندان چینی از طریق این اپلیکیشن، بسیار بالا و قابل‌ملاحظه است. یکی از این مسئولان گفته است که پیام‌های دریافتی از سوی شهروندان، به‌دقت توسط کارشناسان بررسی و پیگیری می‌شود و به مراجع مربوطه برای پیگیری های تکمیلی و برخوردهای قضایی و عملیاتی استفاده می‌شود. از زمان راه‌اندازی این اپلیکیشن، روزانه بیش از یک هزار پیام متنی و تصویری از سوی شهروندان چینی برای اداره مبارزه با مفاسد اقتصادی چین ارسال‌شده است.

به نقل از وال‌استریت ژورنال آمریکا، آژانس ضد فساد حزب کمونیست چین، از دسترسی‌های آنلاین و قابلیت‌های گوشی هوشمند برای توسعه خدمات دولت الکترونیک و تعامل با شهروندان در حوزه‌های مختلف استفاده کرده است که در جدیدترین مورد، ارائه اپلیکیشنی برای دریافت نظرات و پیشنهاد های شهروندان چینی است. این نرم‌افزار از طریق وب‌سایت مربوطه به نشانی www.ccdi.gov.cn/client/index.html قابل دانلود می‌باشد.

(تصویر پرتال رسمی دانلود اپلیکیشن مبارزه با مفاسد اقتصادی در جمهوری خلق چین)

وقتی کاربران، این نرم‌افزار را دانلود و نصب می‌کنند، فهرست مختلفی از انواع فساد به زبان چینی در این نرم‌افزار ارائه می‌شود که آن‌ها با توجه به فسادی که مشاهده کرده‌اند، می‌توانند به بخش مربوطه رفته و گزارش خود را در زیر بخش مربوطه ارائه کنند. این فهرست شامل: بودجه‌های دولتی برای برنامه‌های عمومی، ضیافت‌ها، گردشگری داخلی، سفر به خارج از کشور، برگزاری جشن های لوکس، مراسمات و مسائل دیگر می‌باشد.

هنگامی‌که کاربران، از طریق لیست ارائه‌شده، عنوانی را انتخاب کردند، وارد بخش بعدی می‌شوند که نوشتن متن و آپلود عکس می‌باشد.

کاربران چینی پس از ورود اطلاعات، می‌توانند با کلیک بر روی دکمه ارسال مطالب خود را سریعاً به‌طور ناشناس، به مقامات مربوطه ارسال کنند تا پیگیری شود. دولت چین امیدوار است، این اپلیکیشن بتواند، درزمینه کنترل و بازرسی موارد مربوط به فساد اقتصادی در این کشور مؤثر باشد.

کشور یک میلیارد و دویست‌میلیونی چین، در برخورد با مفاسد اقتصادی، رفتار قاطعانه‌ای داشته است و اکنون با استفاده از قابلیت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات به‌ویژه در حوزه گوشی های هوشمند، تلاش می‌کند به‌طورجدی از بسترهای آی.تی مدار، برای رصد و پیگیری مسائل فساد مقامات دولتی در این کشور، آگاه شود.

اخیراً، ۲۵۰ تن از سران نظامی و سیاسی این کشور به دلیل مفاسد اقتصادی، دستگیر و مجازات شده‌اند. چین، مجازات اعدام را معمولاً برای مقابله با مفاسد اقتصادی در دستور کار قرار داده است.

تحلیل گران اقتصادی پیش‌بینی می‌کنند، کشور چین، تا سال ۲۰۳ میلادی، همچنان اقتصاد اول جهان را در اختیار داشته باشد. چین سال گذشته میلادی، رشد اقتصادی ۸ درصد را تجربه کرده بود که رقمی بی‌سابقه گزارش شد

ویژه‌برنامه‌های سازمان در ماه مبارک رمضان

در ایام ماه مبارک رمضان ویژه‌برنامه‌های مختلفی در سازمان برگزار شد. گزارش تصویری این برنامه‌ها را مشاهده می‌کنید.

محفل انس با قرآن کریم

محفل انس با قرآن کریم با حضور قاریان بین‌المللی ایران در چند نوبت در نمازخانه سازمان برگزار شد.

کارکنان بازرسان سازمان در کلاس آموزش قرآن کریم

مجلس مناجات با حضور حاج سید محمد موسوی ذاکر اهل‌بیت

حجت‌الاسلام رئیسی دادستان کل کشور در جمع نمازگزاران

جشن ولادت امام حسن مجتبی (ع) با حضور

حجت‌الاسلام والمسلمین سیدمحمدحسن ابوترابی‌فرد (نایب‌رئیس مجلس شورای اسلامی)

حجت‌الاسلام‌والمسلمین محسن الهی در مراسم عزاداری به مناسبت شهادت امیر المومنین حضرت علی (ع) و شب‌های لیالی قدر

نگاه قرآن و نهج‌البلاغه به امر بازرسی و نظارت

سخنان حجت‌الاسلام‌والمسلمین محسن قرائتی در جمع بازرسان و کارکنان سازمان بازرسی کل کشور

بازرسان باید تلاش کنند عیوب را نزد هرکسی نگویند. اگر سازمان بر عملکرد سازمان‌ها نظارت کرد حق ندارد عیوب را پیش هرکسی بگوید. تذکر دیگر آنکه اخبار را از فاسق کسب نکنید. قرآن در این رابطه می‌فرماید درباره اخباری که کسب می‌کنید، حتماً تحقیق کنید. دیگر آنکه با موج حرکت نکنید؛ خیلی از خبرها موج است و واقعیت ندارد.

در نهج‌البلاغه از سه دسته بازرس یادشده است. یکی بازرس عمومی است و همه مردم حق‌دارند گزارش دهند و از آن به عنوان «بلغنی»یاد می‌شود. یک گزارش را نیز کسانی می‌دهند که حقوق می‌گیرند و امیرالمؤمنین(ع) درباره این‌ها می‌فرمایند «وابعث العیون .»بازرس دیگر که در نهج‌البلاغه یادشده، «عینی بالمغرب » اند که بازرس ویژه و مخصوص هستند.

در امر بازرسی از متخصصین استفاده کرده و به‌موقع گزارش تخلف دهید. در دام قرار نگیرید. گاهی اوقات انسان ناخودآگاه در دام قرار می‌گیرد؛ مانند پذیرش هدیه یا موقعیت. گمان نکنید از این دام‌ها، بیمه هستید. همه در معرض فریب هستیم؛ گاهی اوقات انسان به نحوی فریب می‌خورد که خودش هم از آن آگاه نمی‌شود.

کسانی که عمری در علم و تقوا روزگار گذراندند فریب شیطان را می‌خورند چه برسد به شما که اکثراً جوان هستید؛ بنابراین اگر خدا دست شمارا نگیرد، تحصیلات و حقوقدان بودن و این حرف‌ها کاری از پیش نمی‌برد. ممکن است راننده‌ای بعد از ۳۰ سال پشت فرمان خواب برود؛ بنابراین نباید لحظه‌ای از یاد خدا غافل شد.

نباید در کار بازرسی فقط از یک منبع اطلاع گرفت و باید صحت‌وسقم یک خبر را از چند منبع بررسی شود. حتماً گزارش‌ها را قبل انتشار مورد ارزیابی قرار دهید تا خدایی نکرده آبروی مؤمنی بی‌جهت ریخته نشود. پیشگیری کنید؛ اگر گزارشی از یک تخلف به دست شما رسید آن را در اسرع وقت رسیدگی کنید تا مانع گسترش تخلف شوید. برای تهاجم خبری بسترسازی نکنید. چراکه بعضاً دشمن از این شرایط سوءاستفاده می‌کند. به ظن و گمان تکیه نکنید. قرآن آیاتی دارد مبنی بر اینکه برخی با ظنیات زندگی می‌کنند. کار بازرسی را تقسیم کنید. هر پرونده‌ای را دست هرکسی نسپرید. وقتی بازرسی هم می‌کنید صفت کرامت داشته باشید. در بازرسی دقیق باشید. همه را با یک‌چشم ببینید.

عوامل فساد اداری

دکتر عبدالواحد مشعل، گروه علوم اجتماعی
دانشکده ادبیات دانشگاه بغداد، جولای ۲۰۱۴

مترجم: محمدرضا پناهی

فساد در هر جامعه و هر کشور کم‌وبیش وجود دارد و به هیچ صورت هیچ کشوری نمی‌تواند ادعا کند که از فساد در امان بوده است؛اما با پیشرفت‌های صورت گرفته در جوامع بشری، ابعاد مختلف فساد که هرروز متنوع‌تر نیز شده است به دلیل عدم وجود استراتژی در مقابل فساد، بحران ویژه‌ای را در برابر روند تحقق جامعه مدنی، تجدید حیات اجتماعی و...به‌عنوان پیش شرط های تحقق دموکراسی خلق نموده است. به‌هرحال عوامل فساد اداری دارای دو بعد داخلی و خارجی است که در اولین قدم می‌بایست این دو بررسی شود.

الف– عوامل داخلی:

ماهیت و اشکال فساد اداری پیش از همه در درون مکانیسم سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و غیره یک نظام حاکمیتی شکل می‌گیرد شاید بتوان گفت سایر بحران‌ها موجود در یک نظام حکومتی بیشتر متأثر از همین عوامل داخلی باشد و آن نیز به دلیل رفتارهای نهادینه‌شده در جامعه در مواردی ازجمله مادی، معنوی و یا مدیریت قبیله‌ای و حتی تغییر محل قوانین از ضوابط به روابط باشد. در این مبحث جا دارد به رفتارهای که می‌تواند در بررسی عوامل داخلی فساد، آن را تشدید و تائید کند اشاره‌ای داشته باشیم.

۱- عامل اداری:

روابط اداری که مبتنی بر بوروکراسی موجب تورم تشکیلاتی و یکی از عوامل مهم فساد اداری می‌گردد. در اداراتی که در برابر کار کم، کارمندان زیادی استخدام‌شده باشد، بیکاری‌های مخفی و علنی خلق و وجهه کاری آن اداره خدشه‌دار گردیده و عرضه خدمات به عموم جامعه آسیب‌پذیر می‌شود. متأسفانه در روابط مبتنی بر بوروکراسی اکثر نهادهای عمومی و ارگان ها سعی می‌نمایند که ادارات تابعه آن‌ها وسیع و کارمندانشان زیاد و بودجه‌های اختصاص‌یافته به آن‌ها بیشتر و بیشتر باشد تا در نظر آراء عمومی بزرگ و باعظمت جلوه نمایند. همین چند نکته عوامل اداری فساد در نهادهای عمومی، بیانگر رفتار انحصاری در روابط اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی بوده و به‌نوبه خود می‌تواند عامل سایر بحران کنونی کشور نیز بگردد. بنا بر بررسی‌های علمی و پذیرفته‌شده در مراجع بین‌المللی بوروکراسی و عریض و طویل نمودن دستگاه‌های اداری دارای ایرادات پذیرفته‌شده‌ای است که به همین دلایل توجیهی برای گسترده نمودن دستگاه یا نهاد عمومی دولتی وجود ندارد. در این خصوص اگر بخواهیم به‌طور خلاصه به نتیجه‌گیری این مباحث اشاره نمایم می‌توان به چند نکته زیر به‌عنوان آثار و تبعات بوروکراسی و عریضه و طویل نمودن نهادهای دولتی به‌طور اجمال اشاره کرد.

۱- عدم وجود شفافیت و پاسخگویی در فعالیت‌های نظام اداری
۲- عدم وجود امنیت شغلی برای کارکنان
۳- نارسایی، پیچیدگی، تناقض و ابهام در قوانین و مقررات اداری
۴- عدم نظام شایسته‌سالاری در عزل و نصب‌ها
۵- ضعف دانش و تخصص مدیران و بی‌کفایتی حرفه‌ای کارکنان و رواج گروه‌گرایی (باندبازی)
۶- عدم وجود انگیزه (تشویق و تنبیه در ادارات)
۷- انحصار در فعالیت‌های اداری
۸- نبودن مرجع مشخص و بی‌طرف برای رسیدگی به شکایات مردم از واحدهای دولتی
۹- تقدم «روابط »بر «ضوابط »در ادارات و نهادهای دولتی

در صورت عدم توجه به موارد فوق‌الذکر تبعات زیر در جامعه دیوان‌سالاری به وجود خواهد آمد و کمترین اثر آن سرخوردگی کارکنان نهادهای دولتی و تشدید عوامل فساد خواهد بود در چنین شکلی فساد اداری این‌گونه تصویربرداری گردیده است:

۱-کاهش مدیریت سالم و نصب افراد غیر متعهد و بی دانش، بی‌تجربه در پست‌های حساس.

۲- عدم ثبات در ساختار تشکیلاتی وپست‌های ادارات.

۳- عدم تطبیق شایسته‌سالاری و رواج بی‌عدالتی در تعیین کادر اداری.

۴- عدم رعایت اهلیت کاری کارمندان در تحصیل و تجارب اداری.

۵- عدم رعایت ترکیب ملی و مشارکت عادلانه قومیت ها در نهادهای اداری.

۶- گرفتن رتبه‌های بالا بدون در نظر داشت تخصص، سابقه کار در ادارات.

۷- ایجاد فضای اختناق و نفوذ افراد صاحب قدرت در ادارات.

۸-دور زدن ضوابط قانونی و یا نقض قانون توسط اشخاص صاحب قدرت

متأسفانه رواج موارد فوق در بعضی از کشورهای جهان سوم باعث بروز ناهنجاری به‌عنوان هنجار اجتماعی شده و پدیده جدیدی به نام «معافیت از جرم »را به‌عنوان یک «فرهنگ »به وجود آورده است. این پدیده ناهنجار در کنار استراتژی تغییر گروهی کارکنان نهادهای غیرسیاسی و انتصاب گروهی آنان مبتنی بر قومیت گرایی، سمت‌گرایی یا حزب گرایی موجب تشدید تحریک سودجوئی از منصب و جایگاه دولتی شده و موجبات انواع و اقسام بی‌نظمی های اداری در ادارات قبلی بعدی که کارمندان در آن تبدیل‌شده اند، را فراهم نموده است.

۲- عامل سیاسی:

تسلط مستقیم و غیرمستقیم اشخاص صاحب قدرت، انحصارگر، قبیله گرا، خودکامه، قوم‌گرا و یا حتی مجرمین سازمان یافته در نهادهای دولتی مانع تطبیق قوانین نافذ می‌گردد. دیگر اینکه، جلوگیری از معرفی و افشای مفسدین کلیدی در دستگاه‌های اداری، قانون‌گریزان، نقض‌کنندگان حقوق عمومی افراد و نظایر این ها از طریق رسانه‌ها و نهادهای جامعه مدنی در یک نظام حکومتی، مبارزه علیه فساد اداری را به ناکامی مواجه نموده است.

بنا بر نظریه‌های پذیرفته‌شده در دکترین بین‌المللی ازجمله سازمان شفافیت بین‌الملل، عوامل سیاسی فساد اداری این گونه می‌باشد:

۱- تقسیم قدرت و پست‌ها بر مبنای مصلحت‌های تنظیمی، سمتی، ملیتی، قومی، نه بر اساس شایسته‌سالاری.

۲ - نفوذ اشخاص صاحب قدرت و مجرمین سازمان یافته در دستگاه‌های دولتی.

۳- جلوگیری از افشای اشخاص مفسد و مجرم از طریق رسانه‌های جمعی.

۴- فشار گروه‌های بانفوذ در حاشیه قدرت در مبارزه علیه فساد.

۵- معافیت از قانون در برابر نقض قانون.

فساد سیاسی مشروعیت حکومت را از بین برده و فاصله میان دولت و مردم را افزایش می‌دهد. فساد از اندازه اثربخشی و مشروعیت دولت‌ها می‌کاهد، امنیت و ثبات جوامع را به خطر مواجه می سازد. فساد جایگاه و حیثیت حقوقی، اقتصادی، اخلاقی، فرهنگی جامعه را زیر سؤال می‌آورد. فساد باعث عدم موفقیت در دیدگاه‌های تعاملی احزاب در جامعه می‌گردد و مخالفین حکومت را تقویت می‌بخشد. باید تذکر داد که عدم اطاعت از قوانین اوامر و ارشادات اسلامی یکی از عوامل مهم ایجاد فساد اداری اقتصادی، اجتماعی و سیاسی محسوب می‌شود چه تطبیق قوانین و پیروی از اوامر و ارشادات اسلامی باعث جلوگیری فساد می‌گردد. در این زمینه می توان به حدیثی از پیامبر اکرم«ص »اشاره کرد که هیچ‌کس را از حکم قانون مستثنی قرار نداده و در کلامی می‌فرمایند: «قسم به خدا که اگر فاطمه دختر محمد دزدی کنددستش را قطع خواهم کرد.»

پیامدهای فساد سیاسی:

فساد سیاسی پیامدهای ناگواری را در جامعه به بار می‌آورد که منجر به نابسامانی‌ها و مشکلات زیادی چون جنگ، خشونت و قیام علیه حاکمیت در جامعه شده و باعث فروپاشی‌ها و یا انقلاب های درونی در حکومت‌ها می‌گردد. همان‌طوری که عوامل فساد سیاسی قابل‌شمارش نیست، پیامدهای آن‌هم زیاد است و هر عامل پیامد و یا پیامدها را در پی خود دارد. در اینجا پیامدهای مهم فساد سیاسی به‌صورت مختصر ذیلاً یادآوری می‌گردد.

۱- فساد منابع تولیدی و خدماتی را به‌صورت نادرست اختصاص می‌دهد.

۲- مصارف عمومی و تجاری را افزایش می‌دهد.

۳- سطح رشد اقتصادی و اجتماعی را پائین می‌آورد.

۴- بازدهی کار در نهادهای دولتی و خصوص کاهش می‌دهد.

۵- فقر و عدم‌تساوی اقتصادی را تشدید نموده و سطح خشونت‌ها رابین افراد خصوصاً در مقابل زنان افزایش می‌دهد.

۶- حاکمیت قانون ضعیف شده و روابط بر ضوابط حاکم می‌شود.

۷- مانع اصلاحات دموکراتیک می‌گردد.

۸- بی‌ثباتی سیاسی را افزایش می‌دهد.

۹- میزان جرائم و فعالیت‌های مافیایی را افزایش می‌دهد.

۱۰- صلح و امنیت را برهم زده و باعث ایجاد بحران‌ها در جامعه می‌گردد.

۱۱- ارزش‌های ملی و دینی را پایمال ساخته، ناهنجاری‌ها جای ارزش‌های اخلاقی را می‌گیرد.

۱۲- تورم تشکیلاتی به وجود آمده، فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی را به رکود مواجه می‌سازد.

۱۳- جایگاه، حیثیت حقوقی، اجتماعی، اخلاقی و اقتصادی و مشروعیت دولت را زیر سؤال می‌برد.

۱۴- موجب زیان‌های اجتماعی، اقتصادی، واداری شده و باعث توزیع غیرعادلانه منابع ثروت جامعه بین افراد جامعه می‌شود.

۱۵- شفافیت در درآمدها و مصارف دولت از بین می رود و بودجه درراه‌های غیر مولد و غیر مثمر به مصرف می‌رسد.

۱۶- معاملات تجاری تقلیل یافته و ارزش پول داخلی را کمتر می‌سازد.

۱۷- امید مردم برای آینده بهتر کاهش‌یافته و باعث بی‌تفاوتی، تنبلی، و بی‌کفایتی افراد و دوری افراد از دولت می‌گردد و روحیه اشخاص صادق و درستکار را ضعیف می‌سازد.

لازم به ذکر است عوامل دیگری مانند قوم و قبیله، زبان، حزب، استخدام ناشایسته مشاورین خارجی، تضادهای مذهبی، عدم تطبیق قانون، نبود آگاهی بنیادی دینی و مواردی دیگر نیز از موارد قابل‌ذکر در عوامل داخلی فساد اداری است که در حال حاضر خارج از حوصله این نوشتار می‌باشد.

ب – عوامل خارجی:

آشکار است که حضور استثمارگرایانه در سایر کشورها، منفعتی برای کشوری که مورد استثمار قرارگرفته باشد ندارد. متأسفانه بسیاری از کشورهای قدرتمند با بهانه سازمان‌های بین‌المللی اقدام به حضور در کشورهای جهان سوم یا درحال‌توسعه می‌نمایند این حضور همواره با مداخله در امور امنیتی، نصب افراد در مقامات کلیدی دولت، عقد قراردادهای اقتصادی یا دخالت در فرهنگ جامعه بوده است.

متأسفانه در کشورهای درحال‌توسعه معمولاً عقد قراردادهای کلان اقتصادی با طرف‌های خارجی و یا دریافت کمک‌های اقتصادی، همواره با شائبه فساد همراه بوده و آنچه به‌عنوان منافع این‌گونه کمک‌ها یا قراردادهای اقتصادی نصیب طرف‌های خارجی شده است برای کشور جهان‌سومی منفعت عمومی نداشته است.

فشارها و نفوذ کشورهای خارجی بر دستگاه اداری کشور وارد می شود، عبارت‌اند:

۱- دخالت اقتصادی یا ایدئولوژیک بیگانگان و عوامل خارجی

۲- فشار بخش خصوصی بر بخش دولتی.

۳- نفوذ در کارکنان دولت.

قوی‌ترین نفوذ خارجی بر دستگاه اداری کشورهای درحال‌توسعه، شرکت‌هایی هستند که دارای چند ملیت می‌باشند. تمام کوشش این شرکت‌ها بدون توجه به منافع و پیشرفت کشوری که در آن کار می‌کند، مصروف آن می‌شود که حداکثر منافع را برای خود به دست آورند. خروج نامحدود عواید این شرکت‌ها به اقتصاد، ارز خارجی و موازنه‌ی پرداخت‌های کشور لطمه‌ی شدیدی وارد می‌کند.

راهکارهای مبارزه با فساد:

مبارزه با فساد یک فرآیند طولانی و زمان‌بر البته برگشت‌ناپذیر است که در زمان کوتاه حاصل نمی‌شود، اما تنها راه غلبه بر آن عزم و اراده سیاسی است. و همواره در فرآیند مبارزه با فساد سه چیز باید مدنظر باشد؛

اول - فساد یک امر اجتناب‌ناپذیر و همگانی می‌تواند باشد.

دوم- غلبه بر فساد یک فرایند طولانی مداوم است که در مدت کوتاه حاصل نمی‌شود.

سوم - به‌هرحال مبارزه با فساد باید نتیجه بدهد.آن‌چنان‌که در کشورهای مختلف نتیجه داده است.

به اعتقاد بانک جهانی استراتژی مبارزه با فساد بر پنج عنصر کلیدی استوار است که عبارت‌اند از:

۱ – افزایش پاسخگویی سیاسی.

۲ – تقویت مشارکت جامعه مدنی.

۳ – ایجاد یک بخش خصوصی رقابتی.

۴ – موانع نهادینه‌شده قدرت.

۵ – بهبود ارتقای مدیریت بخش دولتی.

این پنج عنصر برای اجرایی شدن نیاز به راهبرد مهار فساد دارند که مهم‌ترین راهکارهایی که برای کشورهای جهان سوم در این راهبرد می‌تواند موردتوجه دولت قرار گیرد، در چهار مرحله زیر خواهد بود:

اول- مبارزه مستقیم:

در مبارزه مستقیم دولت باید به جنگ فساد و مظاهر آن برود. تمام امکانات و دست داشته‌های دولت باید در این مسیر به‌کارانداخته شود. البته موفقیت دولت‌ها در این مرحله نیاز به تحقیق و تفحص چه به‌صورت داخلی و چه به‌صورت بین‌المللی دارد.

دوم – پیش‌گیری:

پیش‌گیری در تمام کشورهای جهان که معضل فساد را تجربه کرده‌اند، یکی از راه‌های مهار فساد بوده است. در این مرحله دولت باید به تأمین نیازهای اساسی کارمندان کارکنان دولت بپردازد. تأمین نیاز کارمندان دولت در وهله نخست، بالا بردن میزان حقوق مزایای آن‌ها است. دومین کار در این راستا سیاست‌های تشویقی و تنبهی است که باید در سازمان‌ها نهادها پیاده شود. سیاست های تشویقی نه‌تنها اعطای جوایز ارتقای مناصب بلکه به وجود آوردن فرهنگ نیک‌نامی و صداقت امثال آن است. راهکارهای پیشگیرانه البته که تنها مربوط به افراد نیست بلکه شامل سیاست های شفاف‌سازی، بسط فرهنگ گزارش دهی و ایجاد سازوکارهای قانونی و سازمانی برای پیشگیری از فساد می‌شود.

سوم – تشکیل گروه‌های علمی پژوهشی:

برای موضوع مهمی چون فساد اداری، پیش از هر چیز تبیین‌های علمی و شناخت علل و عوامل مختلف فساد با تمام رویکردهای موجود در شاخه‌های مختلف علوم و دانش‌های بشری، یک ضرورت ونیازمبرم به‌حساب می‌آید. تنها در پرتو شناخت درست و راهبردهای علمی است که می‌توان نه‌تنها بر فساد بلکه بر تمام معضلات سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی، فائق آمد. در این راستا باید افراد نخبه و دانشمند در رشته‌های مختلفی چون، حقوق، سیاست، جامعه‌شناسی، روان‌شناسی، مدیریت، اقتصاد و... گرد هم آیند و راهبردهای علمی و قابل‌محاسبه و کمیت‌پذیر آرایه کنند.

چهارم – راهبردهای فرهنگی:

راهبردهای فرهنگی یکی از راهبردهایی هستند که در آن تنها دولت حضور ندارد، بلکه در این راستا باید از رسانه‌های همگانی، مدارس، دانشگاه‌ها، نهادهای مدنی، مساجد، نهادهای مذهبی و... استفاده شود. در ذهن و وجدان جامعه، مفاهیمی چون هویت ملی، وحدت ملی، مشارکت سیاسی، نمادهای ملی و ارزش هایی چون دموکراسی، آزادی، حقوق بشر و حتی آموزه‌های دینی یا هنوز شکل نگرفته‌اند یا اگر شکل‌گرفته‌اند، به گونه غلط و وارونه جا گرفته‌اند. به همین خاطر تغییر در باورهای اجتماعی و سیاسی نهادینه ساختن مفاهیم جدید ضرورتی است که می‌تواند به روند کاهش فساد و مهار آن به‌خوبی کمک کند.

بررسی تدوین نظام جامع آموزش کارکنان

گفت‌وگو با محمد صنایع
مدیرکل منابع انسانی و تحول اداری

آموزش کارکنان به عنوان مؤثرترین راه تجدید و احیای استعدادهای انسانی و ایجاد بستری مناسب برای هماهنگی بیشتر مؤسسات و سازمان‌ها با وظایفی که از آن‌ها انتظار می‌رود، همواره مدنظر می باشد. ازآنجایی که آموزش کارکنان باعث شکل گیری مهارت های ادراکی، ایجاد و تقویت خودباوری، پرورش خلاقیت، تحقق کارگروهی، پرورش، ظهور و رشد وجدان کاری می‌شود، آن را از بهترین فعالیت‌های هر سازمانی تشخیص داده‌اند. اداره کل منابع انسانی و تحول اداری باهدف «تنظیم و ارائه سند قابل اتکا، برای طراحی و یکپارچه سازی عناصر و مؤلفه های آموزش منابع انسانی سازمان بازرسی کل کشور و برقراری ارتباط مؤثر بین آن‌ها از بُعد درونی و بیرونی در راستای اهداف و سیاست های آموزشی سازمان در قالب یک سیستم هدفمند و پویا» به تدوین نظام جامع آموزش کارکنان پرداخته است. در ادامه در خصوص برنامه ها و سیاست های آموزش، مصاحبه با جناب محمد صنایع، مدیرکل منابع انسانی و تحول اداری ارائه می‌گردد:

لطفاً برنامه‌ها و سیاست‌های اداره کل منابع انسانی و تحول اداری سازمان در مورد آموزش کارکنان به‌ویژه بازرسان را بیان نمایید؟

۱. در بخش آموزش بدو خدمت بازرسان: در حال حاضر آموزش بدو خدمت کارکنان و دوره کارورزی در سازمان‌های مختلف از جایگاه خاصی برخوردار است. این آموزش در سازمان بازرسی کل کشور، پس از مشخص شدن رشته شغلی هر فرد، طی دوره های ضروری صورت می‌گیرد. اهمیت آموزش بدو خدمت و گذراندن دوره کارورزی بازرسان در این نکته نهفته است که تا این مرحله، بازرس جدید الاستخدام، هیچ نوع فعالیت یا اقدامی در رابطه با شغل خویش(بازرسی) انجام نداده و تجربه‌ای نیز در این زمینه نیندوخته است، لذا تمام موضوعات آموزشی در این نوع آموزش، در پایه‌گذاری فعالیت‌ها و مهارت‌های بعدی فرد فوق‌العاده مؤثر می‌باشند و برای به حداقل رساندن عدم تطابق آموخته‌های تئوریک با فعالیت های محیط کاری بسیار مؤثر می‌باشند. به همین منظور دستورالعمل کارورزی از سوی اداره کل منابع انسانی و تحول اداری در ۸ ماده تدوین‌شده که پس‌ازاین به‌عنوان راهنمای عملی در جهت آموزش بازرسان مورداستفاده قرار خواهد گرفت.

۲. در بخش آموزش کارکنان صف: در سازمان بازرسی کل کشور، استقرار نظام کارآمد نظارتی، بهبود امور و ارتقای سلامت نظام اداری از مهم‌ترین اهداف محسوب می‌شود. در این راستا این اداره کل ضمن تدوین «نظام جامع آموزش منابع انسانی سازمان بازرسی کل کشور» و با رعایت مقررات قانون و نظام آموزش کارکنان دولت، ابلاغی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، تلاش داشته با برنامه‌ریزی و اجرای فعالیت‌های آموزشی در جهت تحقق اهداف فوق‌الذکر، گام‌های اساسی بردارد.

در سه ماه پایانی سال ۱۳۹۳ و ابتدای سال جاری بر اساس نظام جامع آموزش منابع انسانی سازمان و با توجه به اهمیت جایگاه مدیریتی در شناسایی کاستی‌ها، ضعف‌ها و نیازهای علمی، تخصصی و مهارتی نیروی انسانی، فرایند نیازسنجی آموزشی بر اساس پست‌های سازمانی و به‌صورت انفرادی در سطح بازرسان و کارشناسان و کارکنان ستاد سراسر کشور آغاز گردید. اداره کل منابع انسانی و تحول اداری بر اساس روش تحلیل شکاف، ابتدا اقدام به ارزیابی نیازها و سپس نیازسنجی آموزشی بر اساس الگوی مماس نموده است.

۳. در بخش آموزش سربازرسان: ازآنجاکه سازمان بازرسی کل کشور مطابق با اصل ۱۷۴ قانون اساسی عهده‌دار وظیفه «نظارت بر

حسن جریان امور و اجرای صحیح قوانین در دستگاه های اداری» هست و به‌منظور موفقیت در انجام مأموریت مهم نظارتی و ایفای نقش مؤثر و کارآمد خود در سالم‌سازی و ارتقای چرخه نظام اداری و اجرایی کشور وابسته به نیروی انسانی مطلوب و برخوردار از قابلیت و مهارت‌های بازرسی هست، آموزش سربازرسان از اهمیت وافری برخوردار است.

یکی از رویکردهای نوینی که درزمینه آموزش سربازرسان مطرح گردیده کاربرد قابلیت‌های دانشی در طراحی برنامه های آموزشی آن‌هاست. این اداره کل در سال ۱۳۹۴، باهدف شناسایی قابلیت دانشی(دانش حرفه‌ای) سربازرسان در راستای «آزمون سنجش دانش حرفه‌ای سربازرسان» برگزارشده در سال ۱۳۹۲، مرحله دوم ارزیابی دانش حرفه‌ای سربازرسان را در دست اقدام قرار داده که بر اساس آن پس از مصاحبه‌های متعدد با مدیران و سربازرسان خبره، اولویت‌های آموزشی که سربازرسان باید به‌عنوان دانش حرفه ای از آن‌ها برخوردار باشند استخراج و پس از بررسی، الگوی قابلیت دانش حرفه‌ای سربازرسان ترسیم‌شده است. به همین منظور در فاز دوم ارزیابی دانش حرفه‌ای سربازرسان، محتوای آموزشی هر یک از اولویت‌ها استخراج و در اختیار آن‌ها قرارگرفته و سپس طی آزمون جامع، کلیه سربازرسان سراسر کشور مورد ارزیابی قرار خواهند گرفت. ازجمله اقدامات دیگر در مورد آموزش عبارت‌اند از:

۱. استقرار نظام مدیریت دانش به‌منظور حفاظت و توسعه دارایی‌های دانشی سازمان

۲. استقرار نظام ارتباطی میان آموزش منابع انسانی با سایر نظام‌های اداری در سازمان بازرسی کل کشور

۳. استقرار الگوی آموزشی مدوّن مناسب، خاص سازمان بازرسی کل کشور

۴. بهره‌مندی از منابع انسانی توانمند با توجه به برنامه ریزی آموزش‌های تخصصی و حرفه‌ای به همراه تقویت شغلی

۵. استمرار و پیوستگی آموزش‌های تکمیلی در سازمان بازرسی کل کشور

۶. بهره‌گیری نظام‌مند و مستندسازی تجربیات صاحب نظران درون‌سازمانی و تولید دانش در آموزش

۷. گسترش تعاملات با مراکز و مؤسسات علمی- آموزشی و دانشگاه‌های معتبر کشور در جهت ارتقای سطح علمی و مهارتی کارکنان سازمان

آموزش چه نقشی در ایفای مأموریت سازمان در امر نظارت و بازرسی و مبارزه با فساد دارد؟

یکی از مقولات اساسی در بحث سلامت اداری و مبارزه با فساد، بحث نظارت‌پذیری است که یکی از ارکان نظارت محسوب می‌شود. نقش آموزش مدیران در تقویت پایه‌های نظارت‌پذیری دستگاه های اجرایی از اهمیت وافری برخوردار هست. نتیجه تحقق مأموریت سازمان بازرسی به‌سلامت اداری دستگاه‌های اجرایی واداری کشور یاری رسانده و اگر نظارت بهنگام، مؤثر و اثربخش باشد، خروجی کار، حصول اطمینان از اجرای صحیح قوانین خواهد بود. در خصوص

نظارت‌پذیری باید بیان نمود که دوروی نظارت، «ناظر» و «نظارت شونده» هستند. بنابراین اگر فقط بخواهیم اعمال نظارت کنیم و در طرف مقابل، فرهنگ پذیرش نظارت وجود نداشته باشد، میزان سلامت اداری یا اجرای صحیح قوانین یا حسن جریان امور چه بسا کاهش پیداکرده و یا کمرنگ و بی‌اثر می‌شود.

در سازمان، اعتقاد راسخی برای تحقق اثربخش بودن نظارت وجود دارد. به همین منظور، باید پایه‌های نظارت پذیری را در دستگاه‌های اجرایی تقویت کنیم و در گام اول، آموزش مدیران، یک راهکار اجرایی است که می‌تواند به فرهنگ نظارت‌پذیری کمک کند. بنابراین مدیران باید در یک فرایند زمانی مشخص و به تعبیر مقام معظم رهبری در یک عملکرد جهادی، آموزش داده شوند. فرهنگ‌سازی برای نظارت‌پذیری به یک حرکت جهادی نیاز دارد که موفقیت آن بدون همیاری و همکاری مسئولان در آموزش دستگاه‌های اجرایی میسر نیست.

سازمان بازرسی و اداره کل منابع انسانی و تحول اداری نشست‌های متعددی با دستگاه‌های اجرایی کشور برای توسعه همکاری‌های آموزشی داشته است، لطفاً بفرمایید چه اقداماتی صورت گرفته و چه نتایجی حاصل‌شده است؟

آموزش کارکنان فرایندی برای سازگاری افراد با محیط متحول سازمانی و درنتیجه انطباق سازمان با محیط بیرونی است. آموزش و بهسازی نیروی انسانی باعث دانش و معرفت بالاتر، توانایی و مهارت بیشتر و بینش و بصیرت عمیق‌تر کارکنان سازمان برای اجرای وظایف و مسئولیت‌های شغلی شده و درنتیجه موجب نیل به هدف‌های سازمانی باکار آیی و اثربخشی بیشتر و بهتر می‌گردد. بر این اساس برنامه‌ریزی و تلاش برای آموزش، ارتقاء و توانمندسازی کارکنان، همواره در دستور کار سازمان متبوع به‌طور عام و اداره کل منابع انسانی و تحول اداری به‌طور خاص قرار داشته و در سال های اخیر برنامه‌های مختلفی در این راستا طراحی و اجراشده است.

یکی از روش‌های اتخاذشده در این زمینه، اجرای برنامه های آموزشی از طریق ایجاد و گسترش همکاری‌های علمی- آموزشی سازمان با دستگاه‌های اجرایی بوده که درزمینه آموزش‌های تخصصی بازرسان سازمان منشأ آثار زیادی شده است.

اقدامات:

۱. برنامه‌ریزی و برگزاری ۴ همایش با حضور بیش از ۵۰ نفر از مدیران منابع انسانی دستگاه‌های اجرایی

۲. تهیه و تنظیم منشور گسترش همکاری‌های آموزشی سازمان بازرسی کل کشور با دستگاه‌های اجرایی

۳. ارائه آموزش‌های حقوقی به برخی از دستگاه های اجرایی متقاضی به‌منظور آشنایی مدیران و کارکنان باکیفیت و نوع تخلفات باهدف ارتقای سلامت نظام اداری

۴. تدوین بسته آموزشی باهدف آشنایی بیشتر با وظایف و مأموریت‌های سازمان بازرسی کل کشور(یک نسخه به دستگاه های اجرایی تحویل شد.)

۵. تدوین بسته آموزشی نقش و جایگاه آموزش در فرایند نظارت و بازرسی و ارسال جهت بهره‌برداری به دستگاه‌های اجرایی

۶. برنامه‌ریزی، هماهنگی و تأمین اساتید موردنیاز برای برگزاری دوره‌های آموزشی دستگاه‌های اجرایی

۷. برگزاری جلسات کمیته تخصصی دبیرخانه گسترش همکاری‌های علمی آموزشی با دستگاه‌های اجرایی باهدف طراحی کارگاه‌های آموزشی تخصصی و سایر محتواهای مربوط به همایش‌های آتی، به شرح اقدامات زیر:

الف) طراحی ۳ هیأت‌رئیسه تخصصی:

- الزامات، راه‌کارها و شیوه‌های تقویت نظارت‌پذیری و مقابله بافرهنگ نظارت گریزی در دستگاه‌های اجرایی از طریق آموزش کارکنان به‌ویژه مدیران

- اجرای پروژه مشترک پژوهشی در خصوص «بررسی نقش آموزش کارکنان در تسهیل و اثربخشی فرایند نظارت و بازرسی»

- بررسی و ارائه راه‌کارهایی برای مرتبط کردن و به اشتراک‌گذاری برنامه‌های آموزشی و تجارب دستگاه‌های اجرایی و سازمان

ب) تدوین دوره‌های آموزشی ۸ گانه «تقویت فرهنگ نظارت‌پذیری در دستگاه‌های اجرایی در سال ۱۳۹۴» جهت ابلاغ به دستگاه‌های اجرایی

ج) برگزاری دوره‌های آموزشی برای کارکنان سازمان بازرسی کل کشور با همکاری دستگاه‌های اجرایی در سال ۱۳۹۲ و ۹۳

امیدواریم با برنامه‌ریزی و اجرای فعالیت‌های آموزشی گامی اساسی در جهت تحقق اهداف و مأموریت‌های سازمان برداریم.

کاریکاتور

آهای ... شما
چمدون لباس هات
دویست گرم اضافه بار
داره! چیو میخواستی از
مملکت خارج کنی؟!
گیت فرودگاه

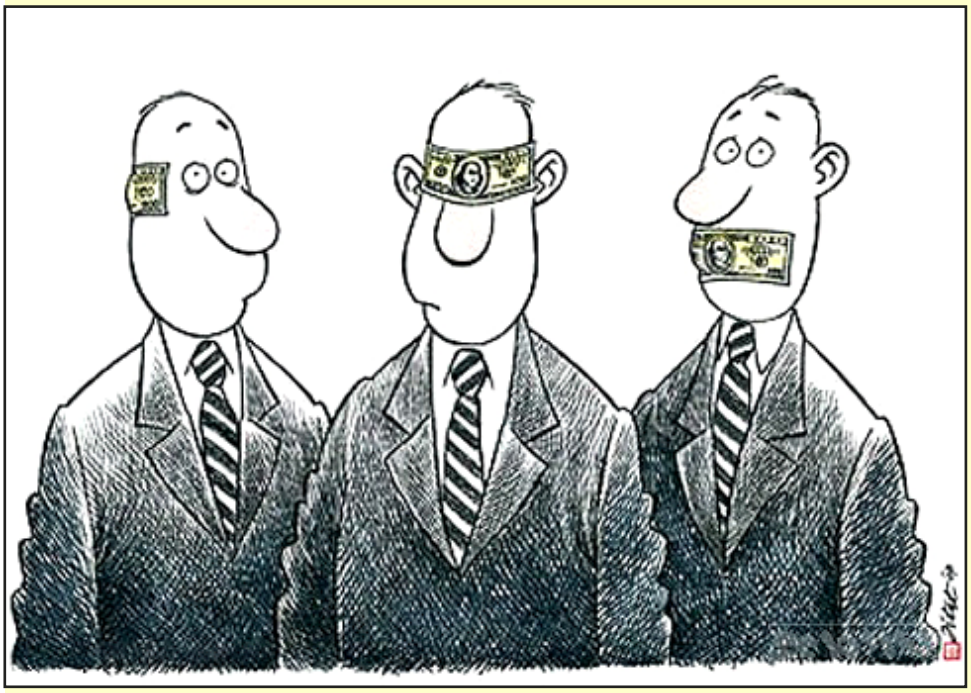

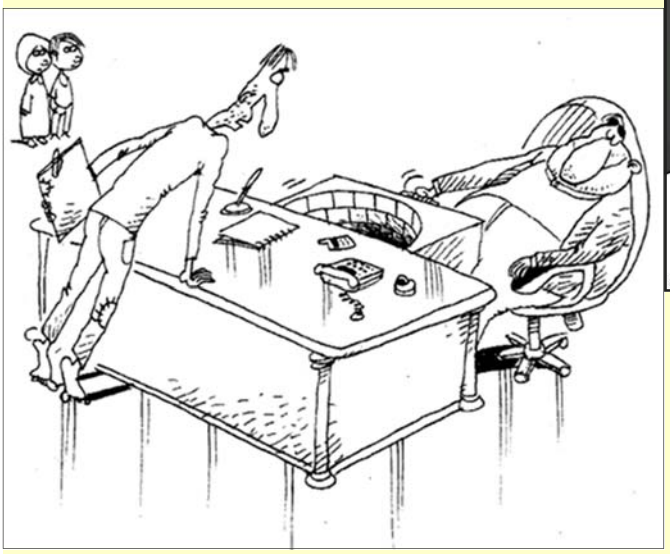

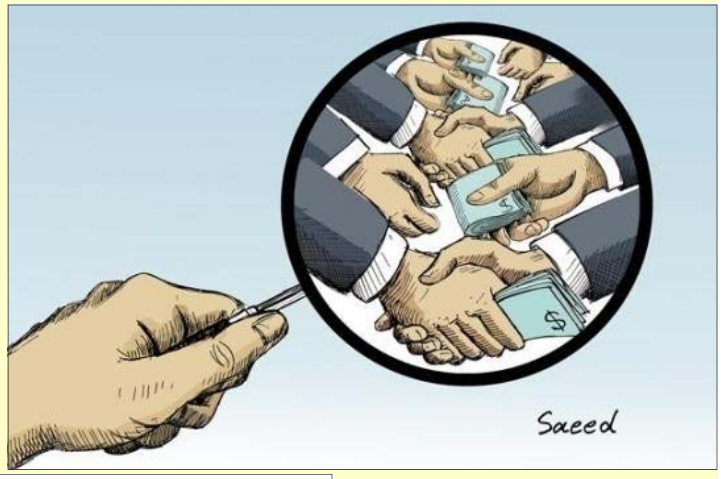
Saeed

الفساد الإداري

گزارش استانی

دیدار بازرس‌کل استان سمنان با خانواده اولین شهدای شهرستان دامغان

بازرس کل سمنان به‌اتفاق همراهان با حضور در منزل خانواده اولین شهدای شهرستان دامغان ضمن گرامیداشت یاد و خاطره شهدای ۸ سال دفاع مقدس، با ایشان دیدار و گفتگو کردند.

جلسه شورای قضایی استان در بازرسی‌کل استان سیستان و بلوچستان

در دومین روز از بزرگداشت هفته قوه قضائیه، جلسه شورای قضایی استان در بازرسی‌کل استان سیستان و بلوچستان برگزار شد.

ملاقات مردمی بازرس کل استان هرمزگان

بازرس هرمزگان و جمعی از کارکنان بازرسی به همراه سایر مسئولان و کارکنان قضایی استان، ضمن حضور در برنامه ملاقات مردمی و پاسخگویی به مسائل و مشکلات مردم در حوزه مسئولیت بازرسی، در صفوف نماز عبادی سیاسی جمعه شهر بندرعباس حضور یافتند.

جلسه معارفه هیأت بازرسی در اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان مرکزی

عشقی بازرس‌کل استان مرکزی رونق اقتصادی، حمایت از صنایع تولیدی و معادن و جلوگیری از تعطیلی واحدهای صنعتی با لحاظ قوانین و مقررات را اولویت‌های اداره کل صنعت، معدن و تجارت دانست.

بازدید از شرکت پالایش گاز بیدبلند

بازرس کل استان خوزستان به همراه هیأتی از واحدهای مختلف شرکت پالایش گاز بیدبلند بازدید کرد.

جلسه شورای اداری در بازرسی‌کل استان اصفهان

سومین جلسه شورای اداری با حضور حجت‌الاسلام و المسلمین محمودآبادی بازرس‌کل اداره بازرسی استان اصفهان، خسروی وفا رییس‌کل دادگستری استان در بازرسی‌کل استان اصفهان برگزار شد.

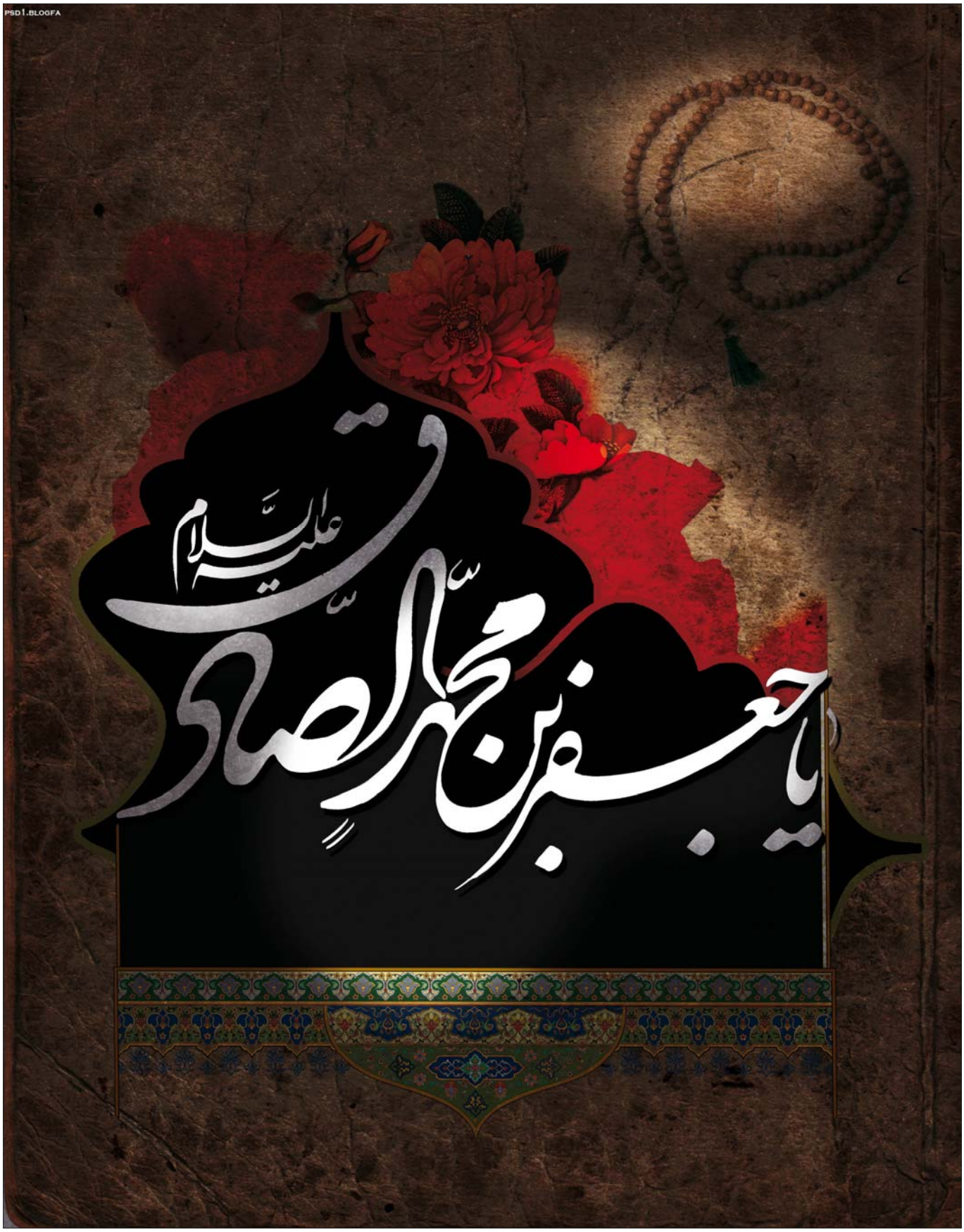

نشریه سازمان بازرسی کل کشور
سال ششم/ شماره ۶۹/ تیر و مرداد ۱۳۹۴
صاحب امتیاز: **سازمان بازرسی کل کشور**
مدیر مسئول: **ابوالفضل روستایی**
سردبیر: **محمد حسین صیرفی**

دبیر تحریریه: **محمدجواد صلواتی تهرانی**
دبیر اجرایی: **حسین علی پور**
گروه تحریریه: **یاسر فاتحی، علی فخیمی**
صفحه آرا: **مجید مقصودی**
امور وب سایت: **حسین پرنده غیبی**

تلفن: **۶۱۳۶۲۸۳۱**

انتشار مطالب این نشریه فقط با اجازه کتبی از روابط عمومی سازمان بازرسی کل کشور امکان پذیر می‌باشد